

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE
YAŞANAN DİSİPLİN OLAYLARI VE ÖNLEMLERİNE
YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
(DENİZLİ - ACIPAYAM İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

YAŞAR GÜLER

DENİZLİ – 2021

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI
VE EKONOMİSİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE YAŞANAN
DİSİPLİN OLAYLARI VE ÖNLEMLERİNE YÖNELİK
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
(DENİZLİ - ACIPAYAM İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

Yaşar GÜLER

Danışman

Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Denetimi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı öğrencisi Yaşar GÜLER tarafından hazırlanan “Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Yaşanan Disiplin Olayları ve Önlemlerine Yönelik Öğretmen Görüşleri” başlıklı Tezsiz Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN

Danışman

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
.....tarih ve.....sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Yaşar GÜLER

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın planlanmasından gerçekleőtirilmesine kadar ilgi ve desteğini esirgemeyen, yüksek lisans öğrenimim boyunca değerli bilgilerini paylaőan, kullandığı her kelimenin hayatıma kattığı anlam ve önemini asla unutamayacağım saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN'e teőekkürü bir borç biliyor ve őukranlarımı sunuyorum.

Değerli bilgileri ile bizlere yol gösteren, derslerime giren enstitü hocalarıma teőekkürlerimi sunarım.

Acıpayam İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne, okul yöneticilerine ve görüşme yapmayı kabul eden tüm ğretmen arkadaőlarıma teşekkür ederim.

Yüksek lisans öğrenim boyunca desteğini esirgemeyen eőim mran GÜLER'e, bu süreçte benimle oyun oynamayı sabırla bekleyen oğullarım Bilge Kağan GÜLER ve İlter GÜLER'e, eğitim hayatımın her kademesinde yanımda olan, beni cesaretlendiren, öğretmenlik gibi kutsal bir mesleği bana kazandıran babam Abdulkadir GÜLER'e teşekkür eder sevgi ve saygılarımı sunarım.

Yaşar GÜLER

ÖZET

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Yaşanan Disiplin Olayları ve Önlemlerine Yönelik Öğretmen Görüşleri

GÜLER, Yaşar

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD,
Eğitim Yönetimi, Teftişi, Ekonomisi ve Planlaması Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN

Ocak, 2021, 64 sayfa

Bu çalışmanın amacı, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yaşanan disiplin olaylarını önlemeye yönelik çözüm önerilerinin öğretmen görüşleriyle ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği seçilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu; Denizli Acıpayam ilçe merkezinde, 2020-2021 eğitim öğretim yılında MEB'e bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan 16 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmacı tarafından oluşturulan ve danışman desteğiyle geliştirilen 8 soruluk görüşme formu, çalışma grubuyla görüşmeler yapılarak uygulanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analizleri yapılarak alt tema başlıkları oluşturulup ve yorumlanarak sonuca ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan 13 öğretmen(%81) okullarında en az bir disiplin olayı ile karşılaştığı, 3 öğretmenin (%19) ise herhangi bir disiplin olayı ile karşılaşmadığı anlaşılmıştır. 13 öğretmen(%81) karşılaşmış oldukları disiplin olaylarına karşı uyguladıkları çözüm yollarına ilişkin verdikleri yanıtlar incelendiğinde, öncelikle öğrenciler ile iletişime geçmek olduğu ortaya çıkmıştır. Okullarda yaşanan disiplin olaylarının meydana gelmesinde aile, öğrencinin başarısızlığı, arkadaş çevresi, okul çevresi, ekonomik sıkıntılar, sosyal medya ve kitle iletişim araçlarının etkisi ayrıca mesleki okullara karşı olumsuz algı dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra, okullarda meydana gelen disiplin olayları okul eğitim sürecini olumsuz bir şekilde etkilediği anlaşılmıştır. Bir diğer sonuca göre, okullarda meydana gelen disiplin olaylarının önlenmesinde okul yöneticilerine, öğretmene, öğrenciye, okul rehberlik servisine, aileye, okul çevresine ve diğer paydaşlara önemli görevler düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Disiplin, istenmeyen öğrenci davranışları, mesleki ve teknik eğitim

İÇİNDEKİLER

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	3
1.1.2. Alt Problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5. Sayıtlar	5
1.6. Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Kuramsal Çerçeve	6
2.1.1. Eğitim	6
2.1.2. Disiplin	6
2.1.3. Eğitimde Disiplinin Önemi	6
2.1.4. Okullarda Disiplin Olaylarının Meydana Gelmesindeki Nedenler	7
2.1.4.1. Öğrenciden kaynaklanan nedenler	7
2.1.4.2. Derslerdeki başarısızlık	8
2.1.4.3. Aile ortamı ve davranışları	8
2.1.4.4. Okul çevresel faktörler	9
2.1.4.5. Arkadaş çevresi	9
2.1.4.6. Sosyal medya ve kitle iletişim araçlarının kullanımı	9
2.1.4.7. Toplumda mesleki eğitim algısı	10
2.1.5. Disiplin Olayları Karşısında Uygulanacak Yaklaşımlar	11
2.1.5.1. Önleyici disiplin yaklaşımı	11
2.1.5.2. Destekleyici disiplin yaklaşımı	12

2.1.5.3. Düzeltici disiplin yaklaşımı	12
2.1.6. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği	13
2.1.6.1. Öğrenciden beklenen davranışlar.....	13
2.1.6.2. Disiplin cezaları	13
2.1.7. Mesleki ve Teknik Eğitimin Amacı ve Öncelikleri.....	14
2.2. İlgili Araştırmalar.....	15
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	19
3.1. Araştırmanın Modeli	19
3.2. Çalışma Grubu	20
3.3. Veri Toplama Araçları	20
3.4. Verilerin Toplanma Süreci.....	20
3.5. Verilerin Analizi.....	21
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	23
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	23
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	26
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	27
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	29
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	31
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	33
4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	35
4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	37
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	40
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	40
5.2. Öneriler	45
5.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler.....	45
5.2.2. Gelecek Çalışmalara Yönelik Öneriler.....	47
KAYNAKÇA	48
EKLER	51
Ek 1. Görüşme Formu	51
Görüşme Formu Soruları:.....	52
Ek 2. İzin Belgesi	53
ÖZGEÇMİŞ	54

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1 <i>Okullarında Her Hangi Bir Disiplin Olayı İle Karşılaşanlara İlişkin Temalar.</i>	23
Tablo 4.2. <i>Disiplin Olayları Karşısında Uygulanan Çözüm Yollarına İlişkin Temalar.....</i>	24
Tablo 4.3. <i>Okullarda Meydana Gelen Disiplin Olaylarının Çözümüne Yönelik Rehberlik Servislerinin Etkililiğine İlişkin Temalar.....</i>	26
Tablo 4.4. <i>Okullarda Yaşanan Disiplin Olaylarının ve Olumsuz Davranışların Meydana Gelmesindeki Nedenlere İlişkin Temalar.....</i>	28
Tablo 4.5. <i>Okullarda Meydana Gelen Disiplin Olaylarının Okul Eğitim Sürecini Etkilemesine İlişkin Temalar</i>	29
Tablo 4.6. <i>Okullarda Meydana Gelen Disiplin Olaylarının Okul Eğitim Sürecine Olan Etkilerine İlişkin Temalar</i>	30
Tablo 4.7. <i>Okullarda Disiplin Olaylarının Önlenmesinde Uygulanması Gereken Yöntemlere İlişkin Temalar.....</i>	31
Tablo 4.8. <i>Okul Yönetiminin Disiplin Olayları Karşısındaki Yaklaşımlarına İlişkin Temalar</i>	33
Tablo 4.9. <i>Okul Çevresel Faktörlerinin Okullardaki Disiplin Olaylarının Meydana Gelmesindeki Etkisine İlişkin Temalar</i>	35
Tablo 4.10. <i>Okullarda Disiplin Olaylarının Önlenmesinde Okul Çevresi Nasıl Olmalıdır? Sorusuna İlişkin Temalar.....</i>	36
Tablo 4.11. <i>Okullardaki Disiplin Olaylarının Meydana Gelmesinde Ailenin Etkisine İlişkin Temalar... ..</i>	37
Tablo 4.12. <i>Okullarda Disiplin Olaylarının Önlenmesinde Ailenin Rolüne İlişkin Temalar</i>	38

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MTEGM	: Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü
OGM	: Orta Öğretim Genel Müdürlüğü
RG	: T.C. Resmi Gazete
O.Ö.K.Y	: Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği
MEGEP	: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi
SBB	: T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
MTAL	: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
EYUDER	: Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği
ASEAD	: Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi
Disiplin Yönetmeliği	: Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği
PISA	: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
EUROPASS	: Avrupa Pasaportu
Bk.	: Bakınız
vb.	: Ve Benzeri
vd.	: Ve Diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Araştırmanın birinci bölümünde, problem durumlarına, araştırmanın neden önemli olduğuna, amacına, araştırmanın sınırlılıklarına ve varsayımlarına yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Eğitim kurumlarının eğitim ve öğretim görevlerini yerine getirebilmesi için, düzenli bir okul ikliminin oluşması gerekmektedir. Okullarımızda okul iklimini olumsuz etkileyen en önemli faktörlerinden biriside okullarda meydana gelen disiplin olaylarıdır. Okullarımızda bir disiplin olayı meydana gelmişse, bunun mutlaka bir nedeni vardır. Okullardaki istenmeyen davranışlar öğrencinin, ailenin, okulun, okul çevresinin sahip olduğu özelliklere göre değişiklik göstermektedir. Okullarda meydana gelen disiplin olaylarının önlenmesi için birçok yöntem ve teknik uygulanmaktadır. Önemli olan karşılaşılan disiplin olaylarının çözümünden ziyade, bu sorunların temeline inip, nedenlerini araştırıp meydana gelen olumsuz davranışların tekrar etmesini önleyebilmektir. Diğer eğitim kurumlarında olduğu gibi Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde de disiplin olayları ile karşılaşılmaktadır. Bu araştırmada Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerimizin okullarında yaşanan disiplin olaylarının nasıl önlenebileceğine ilişkin algıları incelenmiştir.

İnsan yapısı gereği sosyal bir varlıktır ve varlığını sürdürebilmesi için çevresi ile sürekli iletişim halinde olması gerekmektedir. Bu iletişim sürecinde anlaşmazlıkların olması tabii ki doğaldır. Eğitim sistemin amacı, eğitim kurumları sayesinde toplumu oluşturan bireylerin yetiştirilmesi ve bir arada yaşayabilmesi için gerekli davranışların kazandırılmasını sağlamaktır. İstenmeyen ve eğitimin aksamasına neden olan problemlerin oluşmasını önlemek ya da ortaya çıkabilecek disiplin sorunlarını çözmek için okullardaki süreçleri düzenleyecek kural ve bir kısım yaptırımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim ve öğretim sürecinin verimliliğini ve etkililiğini arttırmak için güçlü kurumsal bir kültür ile sürecin iyi yönetilmesi gerektirmektedir (Pehlivan ve Demirtaş, 2019, s.32).

Dünyadaki tüm eğitim kurumlarında öğrencilerinden belli kurallara uyulması istenir. Okullardaki kuralların öğrencilere açıklanarak onların bu kurallara uymasını beklemek, baskı ve zorlamaya dayalı uygulamalardan daha iyi sonuçlar verecektir. (Kulaksızoğlu, 2000, s.97).

Okullarımızda istenilen düzeyde öğrenmenin gerçekleşebilmesi ve eğitimsel hedeflere ulaşılabilmesi için öğrencilerin okullarda kendilerini rahat hissedebilecekleri eğitim ortamının sağlanmasına bağlıdır.

Gereğinden fazla baskı, nerede olursa olsun öğrencilerde kişilik gelişmesini engeller, işbirliği içinde çalışma yeteneklerini kaybettirir ve yaratıcılıklarını engelleyecektir. Buna karşılık kuralların çok esnek olması okullarda güvensiz bir ortamın oluşmasına neden olacaktır. İstenmeyen davranış göstermeye meyilli olan gençler okulda egemenlik kurmaya başlar, güçsüz olanlar ezilir, ürkek, korkak olur; sinerler (Yörükoğlu, 2004, s.185).

Çocukların gelişim döneminde hayatlarına yön vermeleri, doğru ve yanlış öğrenmeleri sürecinde doğru yönde ilerleyebilmeleri için uygun bir disiplin yaklaşımı ya da modeli uygulanmalıdır. Bu disiplin yaklaşımı öğretici yönde olmalıdır. Kullanılan disiplin yaklaşımı çocuk üzerinde baskı kurmadan ona doğruyu gösterici nitelikte olmalıdır (Akar, 2016, s.4).

Ward (1998), aynı yaşam koşullarına sahip olmamanın, disiplin problemlerinin önemli bir nedeni olduğunu belirtmektedir. Farklı okulların, öğrenci davranışları üzerinde farklı etkileri olduğuna ilişkin birçok araştırma sonucu bulunmaktadır. Örneğin Van Houtte & Stevens (2008) mesleki ve teknik eğitim veren okullarda öğrenim gören öğrencilerin, okula ilişkin algı ve tutumları, diğer okul türlerinde öğrenim gören öğrencilere göre daha olumsuz olduğunu belirtmektedirler (akt. Tunç, Yıldız, Doğan, 2015, s.389). Bunun yanı sıra, bazı öğrenciler, özellikle alt toplumsal sınıftaki öğrenciler, okulda istenmeyen davranışları daha fazla sergileyebilmektedirler.

Okullarda disiplin olaylarının meydana gelmesinde okul içi ve okul dışı kaynaklı nedenler olduğundan çözüm önerileri ve olaylara karşı yaklaşımlar da okul içi ve okul dışına göre farklılık gösterebilir. Aydın'a, göre okullarda disiplin olaylarının meydana gelmesinde çevre, aile, arkadaş grupları ve okul dışı faktörler gibi unsurların etkili olduğunu belirtilmektedir (akt. Yumuşak ve Balcı, 2018, s.244). Okullarda meydana gelen disiplin olaylarının önlenmesinde okul, aile ve çevrenin işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırmacılar özellikle okul ile uyum içerisinde olmayan çevrelerde öğrencilerin okul dışındaki yaşayabileceği olumsuz olayları engellemek üzere okulda geçen zamanlarını arttırmak için gerekli çözüm ve uygulamaların geliştirilebileceğini belirtmektedirler. Okullar öğrencilerin eğitim ve öğretim süreleri dışında özellikle hafta sonları ve tatillerde

de diğ er öğrencilerle sosyal ve kültürel etkinlikler gerçekleştirebilecekleri, beraber ders çalışabilecekleri mekânlar haline getirilebilir (Ward 1998 'den aktaran Tunç, Yıldız, Doğan, 2015, s.390). Ayrıca Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde hafta sonları yapılacak mesleki kurslar öğrencilerin okulu sevmelerine, mesleki anlamada kendilerini geliştirmelerine ve çevrenin olumsuz etkilerinden uzak durmalarına katkı sağlayabilir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi; “Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yaşanan disiplin olayları ve önlemlerine yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?” biçiminde oluşturulmuştur.

1.1.2. Alt Problemler

Araştırmanın amacı doğrultusunda problem cümlesine daha ayrıntılı cevap verebilmek amacıyla aşağıdaki alt problemler geliştirilmiştir. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin;

1. Okullarında yaşadığı disiplin olaylarında hangi çözüm yolları denemelidirler?
2. Okullarında yaşanan disiplin olaylarının çözümünde rehberlik servislerinin etkililiği ne düzeydedir?
3. Okullarında yaşanan disiplin olaylarının nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Okullarında yaşanan disiplin olaylarının eğitim sürecine yaptığı etkilere ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Okullarında yaşanan disiplin olaylarının nasıl önlenebileceğine ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Okullarında yaşanan disiplin olayları ciddi olarak ele alınıp çözülmekte midir? Nasıl bir yaklaşım uygulanmaktadır?
7. Okullarında yaşanan disiplin olaylarının önlenmesinde okul çevresinin katkıları neler olmalıdır?
8. Okullarında yaşanan disiplin olaylarının önlenmesinde ailenin katkıları neler olmalıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı; Denizli ili Acıpayam ilçesindeki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yaşanan disiplin olayları ve önlemlerine yönelik öğretmenlerin görüşleri incelenecektir.

Bu çalışmanın diğer bir amacı ise Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde meydana gelen disiplin olaylarının nedenlerini ortaya koymak, meydana gelen disiplin olaylarını önlemeye yönelik çözüm yollarını belirlemek, okul yöneticilerinin, ailenin, okul çevresinin, okul rehberlik servisin etkinliğini, katkılarını ve yeterliliklerini gözden geçirmek, öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda veri toplayıp karşılaşılan problemleri ortaya koymak ve problemlere karşı çözüm yolları bulmaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Okullarımızda disiplin olaylarının meydana gelmesi son derece olağan bir durumdur. Okullarımızda birbirinden farklı algı, davranış, yaşayış ve bireysel özelliklere sahip birçok öğrenciler bulunmaktadır. Okullarda meydana gelen disiplin olaylarının önlenmesi için birçok yöntem, teknik ve yaklaşım uygulanmaktadır. Okullarda meydana gelen disiplin olaylarının çözümünden ziyade, bu sorunların temeline inip, nedenlerini araştırıp meydana gelen olumsuz davranışların tekrar etmemesini sağlamaktır. Bu araştırma sonucunda Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yaşanan disiplin olaylarına ve çözüm yollarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri incelenmiş olacaktır.

Araştırma sonuçlarının ve ortaya konulan önerilerin, eğitimin her kademesindeki müdürlüklerle, okul yöneticileri, öğretmen, aile ve okul rehberlik servisi ile paylaşarak, eğitime olumlu yönde katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma 2020-2021 eğitim öğretim yılında Denizli ili Acıpayam ilçesindeki Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yaşanan disiplin olaylarına ve çözüm yollarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri incelenecektir.
2. Bu araştırma veri toplama tekniklerinden biri olan görüşme tekniği için hazırlanacak olan görüşme formunda yer alan sorular ile sınırlı olacaktır.
3. Bu araştırma, örnekleme dâhil edilen öğretmenlerin veri toplama aracındaki maddelere verdikleri cevaplar ile sınırlı olacaktır.

1.5. Sayıtlar

Bu araştırmanın dayanacağı temel varsayımlar şunlar olacaktır;

1. Seçilen araştırma yöntemi bu araştırmanın amacına, konusuna ve problemin çözümüne uygundur.
2. Çalışma grubundaki görüşme yapılacak öğretmen sayısı istenilen nitelik bakımından yeterli olacaktır.
3. Görüşme yoluyla elde edilecek bilgiler, öğretmenlerin kendi düşünceleri olacaktır.
4. Görüşmelerde gönüllülük esas alınacaktır, edinilen bilgilerin ve katılımcıların gizliliği esas alınacaktır.

1.6. Tanımlar

Disiplin: Disiplin, bireye kazandırılacak alışkanlıklar yolu ile kendisi ve çevresiyle uyum içerisinde yaşama hazırlama sürecidir. Disiplin, bireye sorumlu olmayı ve uyulması gereken kuralları öğretmek, iç denetim anlamına gelen ahlak gelişimini sağlar (Yavuzer, 2003, s.10). “Disiplin, bireyin ya da grupların, eğitimin amaçlarına ulaşmaları için davranışlarını kontrol altına almalarıdır” (Büyükkaragöz ve Çivi, 1996, s.265).

İstenmeyen Öğrenci Davranışı: İstenmeyen davranış, davranışın sınıf içerisinde dersin akışını bozması, öğretmen ve öğrencilerin huzurunu olumsuz bir şekilde etkilemesi, okula ve okuldaki bireylere zarar verecek nitelikte olması olarak tanımlanmaktadır (Turan, 2014, s.7). Ayrıca istenmeyen davranış, “öğretmenlerin beklentileri dışında davranış gösteren, uygun görülmeyen, yanlış ya da disiplinsiz olarak ifade edilen davranışlar, kısaca olumsuz öğrenci davranışları olarak nitelendirilebilir” (Erden, 2001, s.35).

Mesleki ve Teknik Eğitim: Amoor (2011), “meslekî ve teknik eğitimin temel amacının ülkenin ve bireyin istihdam açısından beklentilerini uyumlu hale getirmek olduğunu belirtmiştir” (akt. <https://meslegimhayatim.meb.gov.tr>). Meslekî ve teknik eğitim, öğrencilerin iyi vatandaş olarak yetiştirmesinin yanı sıra ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, ortak bir genel kültür verilmesi sonucunda bir üst öğrenime ve iş hayatına hazırlamayı hedeflemektedir.

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesi ve ilgili araştırmalara yer verilmektedir.

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde, araştırmanın amacına ulaşması için okullarda meydana gelen disiplin olaylarını önlemeye yönelik ile ilgili literatür incelemesi yapılmıştır. Sırasıyla; eğitim, disiplin, eğitimde disiplinin önemi, disiplin olaylarının meydana gelmesindeki etkenlere, disiplin olayları karşısında okullarda uygulanan disiplin yaklaşımlarına, Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği, mesleki eğitimin amacı ve öncelikleri başlıklarına son bölümde ise proje kapsamında ilgili araştırmalara değinilmiştir.

2.1.1. Eğitim

Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre ilköğretimin amaç ve temel ilkeleri “Her Türk çocuğunun iyi bir fert olmak için gereken temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırarak, onları millî ahlak anlayışında yetiştirmek, her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünde yetiştirip hayata ve bir üst öğrenime hazırlamaktır” şeklinde ifade edilmiştir (Şişman, 2012, s.303). Buradaki yapılan açıklamadan da anlaşılacağı üzere davranış ve alışkanlık kazandırmak eğitimde önemli bir yere sahiptir.

2.1.2. Disiplin

“Disiplin: toplum, okul veya öğretmenler tarafından önceden belirlenmiş bir kuralı ihlal eden ya da eğitim aktivitelerini engelleyen öğrenciye yönelik öğretmen ya da okul idaresi tarafından gerekli görülen eylemler bütünüdür” (Wolfgang 1999'dan aktaran Pehlivan ve Demirtaş, 2019, s.32).

2.1.3. Eğitimde Disiplinin Önemi

Disiplinin genel amacı, var olan bir düzeni korumaktır. “Eğitim sistemi içerisinde yer alan disiplinin genel amacı da, öğrenmenin yalnızca olası değil, mümkün olduğu bir eğitim ortamını oluşturmaktır” (Tosun 2002'den aktaran Akar, 2006, s.5).

Disiplin bir amaç değildir; eğitimin amacına ulaşabilmesi için gerek duyulan bir araçtır. Bu anlamda çağdaş okul, karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı ortamlarında, sağlıklı

bir çalışma ve yaşama düzenini kurmaya ve geliştirmeye çalışır. Böyle bir düzende görev, söylenene körü körüne itaat ederek, korkarak yapılmaz; birlikte, takım ruhu ile ortak karar alınarak, sevgi ve saygıya dayalı kural ve yöntemlerle yapılır (Alıcıgüzel, 1998, s.165).

Rogers (2004)'e göre eğitim kurumlarındaki disiplinin genel amacı; öğrencilerin davranışlarının farkında olmasını, sergilediği davranış için hesap verme sorumluluğunu geliştirmesini ve öğrenmeye odaklı kalmalarını sağlamaktır. Ayrıca disiplinin eğitim kurumlarındaki bir diğer amacı, öğrencilerin kendilerine olan öz saygılarını geliştirmeyi, başkalarının haklarını anlamayı ve onlara karşı saygı göstermeyi öğrenmesini, öğrenme sürecinde sorumluluk sahibi olarak bağımsızlık duygusu kazanmalarını ve diğer öğrencilerle işbirliği içinde olmalarını sağlamak, dürüst, adil olma ve başkalarına karşı saygılı olma değerlerini geliştirmeyi sağlamaktır (akt. Pehlivan ve Demirtaş, 2019, s.32).

2.1.4. Okullarda Disiplin Olaylarının Meydana Gelmesindeki Nedenler

Okullarda meydana gelen disiplin olayları; öğrencinin kendisinden, ailesinden, okul çevresinden, toplumdaki olumsuz mesleki eğitim algısından, arkadaş gruplarından, sosyal medya ve kitle iletişim araçlarından ve öğrencinin diğer ihtiyaçlarının karşılanamaması gibi nedenlerden kaynaklanabilir.

Öğrencilerin davranışlarını etkileyen pek çok etken vardır. Bunlardan en önemli olanı, öğrencilerin sahip oldukları bireysel farklılıklarıdır. Bu bireysel farklılıkların temel nedeni ise öğrencinin ailesinden gelen kalıtım özellikleri, yetişmiş olduğu çevre ve öğrenme sonucunda kazandığı davranışlardır (Erden, 2005).

Bir çocuğun kişiliği doğduğu günden itibaren başlamaktadır. Çocuğun önce ailesi tarafından şekillenen kişiliği, sonra okul ve yaşadığı çevredeki insanlar tarafından şekillenmeye devam etmektedir. Bireyin kişiliğin oluşmasındaki temeller ilk 5. ve 6. yıllarda ailesi tarafından atılmaktadır. Bu nedenle, kişiliğin oluşmasında birinci dereceden sorumluluğu anne ve babası üstlenmektedir. Çocuğun kişiliğinin gelişmesinde sosyal çevre içinde olup da en etkili olanı ise aile çevresidir (Kaya, 1997, s.193). Ayrıca ailenin içinde bulunduğu ekonomik şartlar, aile hayatının kişiliğini etkilediği gibi, çocuklarında kişiliğini etkilemektedir.

2.1.4.1. Öğrenciden kaynaklanan nedenler. Duygusal anlamda problemler yaşayan bazı öğrenciler, okul hayatının gerektirdiği sorumlulukları yerine getiremeyince, sınıfa ve okula uyum sağlamakta zorlanmaktadırlar. Öğrencilerin birçoğu öğrenim hayatı

içerisinde yaşadıkları başarısızlıklar nedeniyle sınıfta derslerini takip etmeyerek sürekli sınıfın olumlu havasını bozmaya çalışmaktadırlar. Öğrencinin, öğretmeni ve arkadaşlarıyla iletişim düzeyinin düşük olması, sosyal becerilerinde yetersiz olması, arkadaşının olmaması, okulu sevmemesi, sosyal doyumsuzluk içinde olması gibi pek çok neden öğrenciyi eğitim ortamında istenmeyen davranışlara itmektedir (<http://zeynepdarcin.blogspot.com/2012/07/sinifta-istenmeyen-davranislarin.html>).

Öğrenciler arasında sosyal, ekonomik ve psikolojik anlamda birçok farklılıklar vardır. Ailelerin gelir ve eğitim düzeyleri, çocuk sayısı, değer ve inançları, anne ve babanın mesleği, çocuğa ve okula karşı olan tutumları, eğitime verdikleri değer, çocuğun cinsiyeti, yetenekleri, fiziksel özellikleri, yaşı gibi birçok yönden öğrenciler birbirlerinden farklı bireysel özelliklere sahiptir. Şişman ve Turan (2008)'e göre, sahip oldukları bu bireysel özelliklerle sınıfa gelen öğrenciler davranışlarında, olaylara bakış açılarında ve kendilerini ifade etmede farklılıkların olması da tabii ki doğaldır (akt. Pehlivan ve Demirtaş 2019, s.34).

2.1.4.2. Derslerdeki başarısızlık. Öğrencilerin başarı düzeylerinin düşük olması sınıf içerisinde istenmeyen davranışların meydana gelmesindeki etkenlerden biridir. Öğrenme güçlükleri, davranış sorunlarına yol açabileceği gibi meydana gelen olumsuz davranışlar da öğrenmeyi ve başarıyı da olumsuz yönde etkileyecektir. Araştırmalar, başarı düzeyi düşük olan öğrencilerin olumsuz davranışlara daha kolay bir şekilde kayabileceğini göstermektedir. Bunun yanı sıra öğrencinin başarısının sınıf düzeyinin üzerinde olması durumunda da benzer sorunlar yaşanabilmektedir (Çelik ve Ereskici, 2003, s.273).

Köktaş (2003), davranış sorunları olan öğrencilerin genellikle okulda başarılı olamayacağına inanan öğrenciler olduğunu, deneyip başarısız olmaksızın hiçbir şey yapmamanın, pasif biri olarak görünmektense sorun çıkaran biri olarak görünmenin daha iyi olacağını düşündüklerini belirtmiştir (akt. Çelik ve Ereskici 2003).

2.1.4.3. Aile ortamı ve davranışları. Aile ortamı, bireyin davranışlarının şekillenmeye başladığı, davranışların örnek alındığı ve bazı temel davranışların kazanıldığı yerdir. Aile, bireyin ilk eğitim yaşantılarını kazandığı, ahlak ve karakter yapısında şekillenmenin başladığı yerdir (Nazlı, 2001, s.16).

Öğrenciler zamanlarının büyük bir kısmını aile içerisinde geçirdikleri için, olumsuz davranışların kaynaklarının temeli de aile içinde atılmaktadır. Ailedeki birey sayısı, ailenin içinde bulunduğu ekonomik şartlar ve eğitim durumu gibi nedenler öğrenci davranışlarını etkileyen faktörlerden bazılarıdır. Olumsuz davranışlarının aileden kaynaklanan bir diğer

nedeni de anne ve babanın tutumlarıdır. Aileyle ilgili olarak öğretmenin aileyi iyi tanması ve aile ile iletişim kurması ortaya çıkabilecek bazı istenmeyen davranışların önlenmesinde etkili olabilir. Çocuğun yaşamının ilk yıllarında kazanacağı deneyimler aile içerisinde gerçekleşir. Okulda meydana gelen disiplin olaylarının çoğunun temelinde çocuğun aile içerisinde kazanmış olduğu kişilik özellikleri ve alışkanlıklar yatmaktadır (Ada ve Çetin, 2006, s.91; Toprakçı, 2017, s.55).

2.1.4.4. Okul çevresel faktörler. Öğrencileri istenmeyen olumsuz davranışlara yönlendiren en önemli faktörlerden birisi de okul çevresidir. Okulun içinde bulunduğu fiziksel, kültürel ve sosyal çevre öğrencilerin davranışlarında önemli etkilere sahiptir. Ayrıca okul çevresinde öğrencilerin ilgisini çeken mekânların varlığı, çevrenin eğitimden beklentilerinin azlığı, çevrede örnek azlığı, çevre baskısı, okula karşı çevrenin oluşturduğu olumsuz yapı, kötü hava şartları ve ulaşım gibi çevre kaynaklı nedenler öğrencilerin okula devamsızlığını ve okullarda olumsuz davranışların meydana gelmesini etkileyen önemli faktörlerdir (EYFOR Tam Bildiri Kitabı, 2016, s.123).

Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve ailenin okul çevresinde karşılaşılan olumsuz davranışların okul ortamına girmesini engelleyebilmesi için çevreyi çok iyi bir şekilde tanması ve çevrenin ekonomik, sosyal, kültürel geçmişini ve kaynaklarını çok iyi bilmesi gerekir. Okul yönetimi çevreden gelecek olumsuzluklara karşı güvenlik birimleri ile devamlı irtibat içerisinde olması gerekmektedir.

Öğrencilerin yaşamış oldukları çevre, davranışlar üzerinde büyük etkiye sahiptir. Çevre değiştiği zaman davranışlarda da olumlu ya da olumsuz davranış meydana gelecektir (Apuhan, 2002, s.128).

2.1.4.5. Arkadaş çevresi. Köktaş (2003)' e göre çocukluk ve gençlik döneminde arkadaş çevresi ile olan ilişkiler bireyin davranışları üzerinde önemli rol oynayan bir diğer etkidir. Arkadaş grupları bireyin toplumsallaşma ve bireyselleşme sürecini olumsuz şekilde etkileyebilmektedir. Aileden daha fazla bağlılık isteyen ve bunu alan arkadaş grupları ya da çeteler, çoğu zaman sadakati sağlamlaştırmak, belirli bir üyeyi kabul etmek için istenmeyen davranışlar gösterilmesinin istenmesine karşın çocuklara bu durum çekici gelmektedir (akt. Çelik ve Ereskici, 2003, s.274).

2.1.4.6. Sosyal medya ve kitle iletişim araçlarının kullanımı. Sosyal medya ve kitle iletişim araçlarının kullanımı da her geçen gün biraz daha artmaktadır. Sosyal medya ve kitle iletişim araçları bireylerde olumlu, olumsuz birçok etkiye neden olmaktadır.

Arkadaş ortamı oluşturmak, ders ve ödevlerinde yardımcı olmak, dünyayı ve çevresini takip etmek gibi olumlu yönde etkileyeceği gibi, şiddet içeren görüntülerden ve yazışmalardan etkilenme, kandırılma, okuldan ve toplumdan uzaklaştırma gibi olaylardan dolayı gençlerimizi olumsuz bir şekilde etkilemektedir.

Safko (2010) sosyal medyayı, bireylerin sosyalleşmek için kullandığı medya diğer bir ifadeyle araçlar olarak tanımlamıştır (akt. Kara ve Özgen, 2012, s.214). Sosyal medya, internet üzerinden bireyleri farklı bireylerle sanal ortamda buluşturan web tabanlı hizmetler şeklinde açıklanabilir (Toprak, Yıldırım ve diğerleri, 2009, s.28).

“Saldırgan davranışların güçlenmesinde en önemli etken de, çevredeki modellerin davranışlarının gözlenmesidir” (Bakış, 2006, s.2). Bu anlamda öğrenciler tarafından sosyal medya kullanımı gün geçtikçe hızlı bir şekilde artmaktadır. Günümüzde şiddet içerikli programların yer alması, insanlarda şiddete karşı duyarsızlaşma, şiddetin sorunları çözmek için kabul gören bir yol olduğu düşünceleri gelişme çağındaki gençleri derinden etkilediği düşünülmektedir.

Sosyal medyanın varlığını artık yok sayamayız; çünkü hayatımızın her alanında yer almaktadır ve iletişimde yeni bir boyut olarak karşımıza çıkmıştır. Toplum olarak zararsız bir hale getirmek bizlerin elindedir. Öğrencilerimize, ailelerine sosyal medya ve kitle iletişim araçlarının fayda ve zararlarını çok iyi bir şekilde anlatırsak tehlikelerden korumamız daha kolay olacaktır.

2.1.4.7. Toplumda mesleki eğitim algısı. PISA 2015 verileri, meslek lisesini tercih eden öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim seviyelerinin genel lise öğrencilerine kıyasla daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır.

Meslek liselerinin akademik performansı düşük öğrenciler tarafından tercih ediliyor düşüncesi nedeniyle toplumda bu öğrencilerin “niteliksiz” oldukları şeklinde bir algının oluşması, mesleki eğitime ilişkin sıkça dile getirilen sorunlardan biridir. Bu durum, iş dünyasının aradığı niteliklere sahip kişileri bulmakta güçlük çekmesinin nedenlerinden biri olarak da gösterilmektedir. Kişinin seçme sınavlarında başarılı bir performans sergileyememiş olması, bu kişilerin iş dünyasında aranan nitelikleri taşıyıp taşımadıklarına ilişkin yorum yapmak için yeterli değildir. Ayrıca mesleki eğitim öğrencileri, okulda aldıkları eğitimin kendilerini iş hayatına yeterince hazırlamadığını düşünmektedir (Mesleki Eğitimde Niteliğin Artırılması Çalışma Grubu Raporu, 2018, s.28).

Akademik başarısı düşük olarak görülen ortaöğretim öğrencilerinin (meslek lisesi) okulda istenmeyen davranışlara olan eğilimlerini olumsuz okul tutumu, okula yabancılaşma ve anti sosyal davranış olarak sergilemektedirler. Öğrencinin okuldan ve

eğitim yaşantılardan fazla umutlu olmaması okula olan bağlılığını ve ilgisini dūřürmekte ve bu durum okula karşı olumsuz bir tutum oluşmasına neden olmaktadır. Okuldan yüksek başarı beklentisi olmayan, kuralları yok sayan öğrencilerin, olumsuz davranış sergilemeleri kaçınılmazdır (Atmaca, 2019, s.79).

Öğrencilerin mesleki okullara karşı olumsuz tutum sergilemelerinin en büyük nedenlerinden biri ise ailelerin çocuklarının üniversitelerin her hangi bir bölüme gitmelerinde zorlanacaklarını düşünmeleridir.

Okullarda suç olarak kabul görülen davranışların ortaya çıkmasında öğrenciden, aileden, akran gruplarından kaynaklı nedenlere bağlı olabileceği gibi çeşitli araştırmalara göre okulun düşük akademik başarısının yaygınlık kazanması, bireyin gelişim çağına göre uygun olmayan ve istenmeyen davranışlar sergilemesini hızlandırmaktadır (Atmaca, 2019, S.79).

2.1.5. Disiplin Olayları Karşısında Uygulanacak Yaklaşımlar

Okullarda meydana eğelen disiplin olaylarının önlenmesinde birçok yöntem, teknik veya yaklaşım uygulanmaktadır; fakat öğrencilerin birbirinden farklı algı ve bireysel özellikleri olduğundan dolayı meydana gelen disiplin olayları karşısında uygulanacak olan yöntem, teknik veya yaklaşım her öğrenciye aynı düzeyde etki etmeyebilir. İstenmeyen öğrenci davranışları engellemek için yapılacak olan ilk şey öğrenci ile konuşmak olmalıdır. İstenmeyen davranışların engellenmesi noktasında, yapılan davranışın hatalı olduğu öğrenciye öğretilmelidir. Bu aşamada istenmeyen davranış gösteren öğrenciye, okula ait kuralların olduğunu ve davranışı gerçekleştirmemesi gerektiği söylenmelidir (Celep, 2000, s.83).

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda okul yöneticileri tarafından disiplin olaylarını önlemede önleyici, düzeltici ve destekleyici disiplin yaklaşımlarına yer verildiği anlaşılmıştır. Görüşmeye katılan bazı öğretmenlerimizin Millî Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumları ödül ve disiplin yönetmeliğinin uygulanmasının yerinde olacağı görüşünü savunmaktadırlar.

2.1.5.1. Önleyici disiplin yaklaşımı. Bu disiplin yaklaşımı mevcut kuralların ihlal edilmemesi için önceden başvurulan planlı bir yönlendirme sürecidir. Burada ki amaç öğrencide bir ceza korkusu oluşturmak değildir, öğrencinin yararına inandığı için kurallara uyma bilincini oluşturarak öz disiplini sağlamaktır (Geylan ve Tonus, 2013, s.186).

Okul ile veli iletişimi sağlama, mesleki kurslar düzenleme, sosyal-kültürel etkinlikler düzenleme, öğrencileri her türlü etkinliklerde yer verme, öğrencilerin yapmış oldukları çalışmalarda ödüllendirme, okul aile birliği toplantıları yapma vb. etkinlikler önleyici disiplin yaklaşımının en temel özelliklerindedir.

2.1.5.2. Destekleyici disiplin yaklaşımı. Destekleyici disiplin yaklaşımı ile yöneticilerin ve öğrencilerin hak ve sorumluluklarına dayalı düşüncelerden oluşur. Okul yöneticileri öğrencileri dinleyerek onları önemsediklerini, değer verdiklerini davranışlarıyla belli eder, edilgen biçimde davranır ve beden dilini de dinleme sürecine katar, öğrenciyi dinlerken vermiş olduğu olumlu cevaplar ile karşılık verir. Destekleyici disiplin yaklaşımı sergileyen yönetici, öğrencilerin sorunlarını söylemeleri konusunda cesaretlendirir, kendilerini ifade etmelerinde yardımcı olurlar. Bu anlayışa sahip okul yöneticisi öğrenciye karşı yargılayıcı olmaktan kaçınır. Destekleyici disiplin anlayışını benimseyen okul yöneticileri, öğrencilerin olumlu davranışlarını ödüllendirme yoluyla kontrol etmeyi tercih ederler (Esen, 2006, s.35).

Bu yaklaşım ile okullarda meydana gelen disiplin olayları karşısında okul yönetiminin disiplin olaylarının çözümünde veli, okul rehberlik servisi ve öğretmenlerle iletişime geçerek, onların desteğini alarak ve istenmeyen davranış sergileyen öğrencilere farklı sorumluluklar vererek okullardaki disiplin olaylarını önlemek amaçlanmaktadır.

2.1.5.3. Düzeltici disiplin yaklaşımı. Önleyici disiplin yaklaşımı doğrultusunda yapılan çalışmalara rağmen kural ihlallerinin önüne tümüyle geçmek mümkün olmayabilir. Dolayısıyla istenmeyen davranışların düzeltilmesi ve ihlallerin tekrarlanmaması için düzeltici disiplin yaklaşımına gerek duyulabilir. (Geylan ve Tonus, 2013, s.187).

Düzeltici disiplin yaklaşımındaki en önemli nokta kural ihlalleri durumunda istenmeyen davranışı düzeltmek ve gelecekte aynı davranışın tekrarlanmasını önlemek için uygulanacak yöntemlerden biri de cezadır. İstenmeyen davranışı en kısa sürede düzelttiği düşüncesine ilişkin algı bu yaklaşımın bugüne kadar tüm dünyada geniş bir uygulama alanı bulmasına neden olmuştur. Bu nedenle düzeltici disiplin yaklaşımı bir başka ifade ile klasik disiplin yaklaşımı diye de adlandırılmaktadır (Geylan ve Tonus, 2013, s.187).

Düzeltici disiplin yaklaşımı ile meydana gelen olumsuz davranışlarda veliyi bilgilendirme, disiplin cezası verme, disiplin kurulunu toplama, meydana gelen olumsuz davranışla ilgili öğrencilerle konuşup sorunu anlamaya çalışma, en son yöntem olarak cezaya başvurma, öğrencilerin yapmış oldukları davranışlardan dolayı sözlü olarak

uyarma, güvenlik birimlerinden destek alma, aralarında anlaşmazlık olan öğrencileri uzlaştırma ve azarlama gibi uygulamalarla okullardaki disiplin olaylarını önlemek amaçlanmaktadır.

2.1.6. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği

2.1.6.1. Öğrenciden beklenen davranışlar. Millî Eğitim Bakanlığı, resmî ve özel örgün ortaöğretim kurumlarında eğitim ve öğretim faaliyetlerini etkin bir şekilde yürütülebilmesi için ödül ve disiplin yönetmenliğini hazırlamıştır. Hazırlan yönetmenlik son haliyle 12.7.2019-30829 tarihli RG’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. “Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği” on kısım ve 225 maddeden oluşmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği’nin onuncu kısmında okullarımızda disiplinini ve düzeni sağlamak amacıyla hazırlanmış olan “öğrenci davranışları, ödül ve disipline ilişkin hükümler” yer almaktadır.

“Öğrenci Davranışları, Ödül ve Disipline İlişkin Hükümler”, in birinci bölümünde öğrencilerden beklenen davranışlar ve öğrencilerin korunmasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Bu doğrultuda öğrencilerden;

Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı kalarak, korumaları, dürüst ve yardımsever olmaları, okuluna ve derslerine düzenli katılım sağlamaları, okulun belirlediği kurallara uymaları, insanlara sahip oldukları bireysel farklılıklardan dolayı ayırım yapmamaları, okulun eşyalarını sahip çıkmaları, olumsuz ortamlardan uzak durmaları, sosyal medya ve kitle iletişim araçlarını eğitim amacı dâhilinde kullanmaları, olumsuz algı ve tutumlardan kaçınmaları, zarar verici maddeleri kullanmamaları, okullarını sevmeleri ve öğretmenlerine saygı göstermeleri gibi davranışlar beklenmektedir. (M.E.B. Öğrenci Ödül ve Disiplin Yönetmeliği madde.157/2, 2019, s.78).

“Öğrenci Davranışları, Ödül ve Disipline İlişkin Hükümler”, in, ikinci bölümde öğrencilerin ödüllendirilmesi, üçüncü bölümde disiplin cezaları ve disiplin cezalarını gerektiren davranışlar, dördüncü bölümde ise uygulama süreci ile ilgili durumlar ve ceza verilmesinde göz önüne alınması gereken durumlar yer almaktadır.

2.1.6.2. Disiplin cezaları. Cemaloğlu (2007)’e göre, okullarda disiplin cezasını gerektirecek davranış sonrasında tutanak haline getirilen olay okul yöneticileri tarafından incelemeler yapıldıktan sonra öncelikle okul rehberlik servisine sevk edilir daha sonra olaya karışan öğrencilerle ve gerekirse öğrencilerin velileri ile görüşmeler yapılır. Ortada

adli bir vaka var ise ivedilikle ilgili mercilere durum bildirilir. Okul rehberlik servisinin düzenleyeceği rapora göre öğrenci disiplin kuruluna sevk edilir (akt. Sarıkaya, 2020, s.14).

Sayın ve Aydın (2001)'e göre, Disiplinin genel amacı; ceza vermek değil, davranışları düzenlemeye yönelik olmalıdır. Disiplin çocukların ve gençlerin sağlıklı ve uyumlu bir birey olmalarını sağlamada izlenen önemli bir yaklaşımdır. Bu nedenle ortaöğretim okullarında uygulanan disiplin işlemlerinin ve yürürlükteki ödül ve disiplin yönetmeliğinin işlevselliğinin ne olduğunun bilinmesine ihtiyaç duyulmuştur (akt. Bilir, Kuru ve Tezcan: 2007, s.4).

Ödül ve Disiplin Kurulu tarafından meydana gelen olumsuz davranışın türüne ve derecesine göre disiplin yönetmeliğinin hükümleri doğrultusunda gerekli yaptırımlar uygulanır. Disiplin yönetmeliğinin 163/1 maddesinde yer alan hükümler ise şunlardır:

“Öğrencilere, disiplin cezasını gerektiren davranış ve fiillerinin niteliklerine göre; Kınama cezası, okuldan kısa süreli uzaklaştırma cezası, okul değiştirme cezası ve örgün eğitim dışına çıkarma cezalarından biri verilir” (M.E.B. Öğrenci Ödül ve Disiplin Yönetmeliği madde.163/1, 2019, s.80).

2.1.7. Mesleki ve Teknik Eğitimin Amacı ve Öncelikleri

“Özellikle 18. yüzyıl ve sonrasında profesyonel bir eğitim alanı olarak kabul edilmeye başlayan mesleki eğitim, öğrencilere iş ve mesleğe yönelik becerilerin kazandırılmasını, eğitimsel bir konu olarak ele alınmasıyla ortaya çıkmıştır” (Aytaç 2006’ dan aktaran MEB, MTEGM, Türkiye’de Meslekî ve Teknik Eğitimin Görünümü, 2018).

Mesleki ve teknik eğitimin genel amacı; sosyal ve ekonomik faaliyetler gösteren sektörlerle iş birliği içinde olarak ulusal ve uluslararası mesleki yeterliliğe, meslek ahlakına ve meslek değerlerine sahip, yenilikçi, girişimci, üretken, ekonomiye değer katan iş gücünü yetiştirmektir.

Meslekî ve teknik eğitimin diğer bir önceliği, öğrencileri iyi vatandaş olarak yetiştirmektir.

Meslekî ve Teknik Anadolu Liseleri 54 alanda eğitim vermektedir. Ayrıca 54 eğitim alanlarının altında eğitim veren 199 dalda öğretim programı bulunmaktadır.

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri meslekî eğitim uygulamalarını, işletmelerde meslekî eğitim adı altında stajla yapmaktadır. Anadolu meslek programında eğitim gören öğrenciler 12. Sınıfa geldiklerinde işletmede 3gün beceri eğitimi görmektedir.

Mesleki ve teknik eğitimden mezun olan öğrenciler eğitim görmüş oldukları ilgili alanlarında çalıştıklarında teknisyen unvanı ile istihdam edilmektedirler.

Mezunlara mezuniyet diplomalarının yanı sıra ve işyeri açma belgesi, EUROPASS belgesi, Aldığı ve başardığı modüller, dersleri ve kredilerini gösteren belge ayrıca usta öğreticilik programını tamamlayanlara usta öğreticilik belgesi düzenlenmektedir.

Mesleki ve teknik eğitim okullarından mezun olan öğrenciler Yükseköğretime Geçiş Sistemi sınavına girdikten sonra üniversitelerin ilgili bölümlerine yerleşebilmek için gerekli puanlarını almaları halinde ön lisans (2 yıllık) meslek yüksekokullarına ya da lisans (4 yıllık) programlarına yerleşebilirler.

Yükseköğretime Geçiş Sistemi sınavı sonucuna göre alanında eğitim yapmak isteyen öğrenciler meslek yüksekokullarına geçişte ek puan almaktadırlar.

Mesleki eğitim veren okullardan mezun olan öğrenciler yükseköğretime geçerken herhangi bir hak kaybına uğramazlar. Diğer ortaöğretim kurumundan mezun olan öğrenciler ile eşit şartlarda yükseköğretim kurumlarına girme hakkına sahiptirler (MEB Eğitim, Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi, “Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Görünümü” raporu, 2018).

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde incelenen konu ile ilgili yapılan araştırmalar özet halinde yer verilmiştir.

Akar (2006) tarafından Denizli ilinde bulunan ortaöğretim kurumlarında karşılaşılan disiplin sorunları ve eğitim yöneticilerinin disiplin sorunları karşısındaki çözüm yaklaşımları incelenmiştir. Araştırmanın çalışma gurubu 2005-2006 eğitim-öğretim yılı Denizli ili ortaöğretim kurumlarında görev yapan 39 yönetici, 57 disiplin kurulu üyesi ve 284 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlere araştırmacı tarafından geliştirilen 31 sorudan oluşan ölçek uygulanarak ve disiplin kurulu karar defterleri incelenmiştir. Elde edilen bulgular neticesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Okullarda rehberlik çalışmalarının yeterince yapıldığı, öğrencilerin sosyal-kültürel aktivitelere yönlendirilmesinin ve ailelerle işbirliği yapılmasının disiplin olaylarını azalttığı, disiplin kurallarının öğrencilere açıklanmasının disiplin konusunda yararlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Toytok ve Yıldırım (2018) bu araştırmasındaki amaç Siirt ilinde bulunan meslek liselerin de disiplin problemlerinin sınıf düzeylerine göre dağılımını göstermek ve bu disiplin problemlerinin nedenlerini incelemektir. Bu araştırma, 2011-2012 ile 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Siirt il merkezinde yer alan dört meslek lisesindeki ödül ve disiplin kurulu karar defterinin incelenmesi ve kurul üyesi olan 9 okul idarecisi, 3 rehber öğretmen ve 5 öğretmen ile bireysel olarak görüşmeler yapılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre ele alınan mesleki liselerinde karşılaşılan disiplin olaylarının nedenleri, okula uyum sağlayamama, bireyin arkadaş grubu araması ve bir gruba kendini kabul ettirme ihtiyacı, kültürel farklılıklar, okulların akademik başarı seviyelerinin düşük olması, ortaöğretim disiplin kuralları hakkında öğrencilerin yeterli bilgiye sahip olmamaları, okullarda yetersiz yapılan uyum ve danışmanlık çalışmaları olarak ifade edilebilir. Ayrıca araştırmada, incelenen liselerde istenmeyen davranışları engelleme ve söndürmede etkili olması beklenen disiplin kurullarının bu amaca yeteri kadar hizmet edemediği, hatta ceza verilen öğrencilerin aynı ya da benzer suçlardan tekrar tekrar ceza aldıkları görülmüştür. Bunlara ek olarak okul yönetimi ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerde disiplin kurulunun öğretmen ve idareciler için sadece ceza verilen yer olarak algılandığı, öğrencilere istenilen davranışı kazandırmada onur kurulunun ve ödüllendirmenin göz ardı edildiği tespit edilmiştir.

Tunç, Yıldız, Doğan (2015) bu araştırması ile Mesleki ve Teknik Anadolu liselerinde öğrenci kaynaklı meydana gelen disiplin sorunların neler olduğunu, bu sorunların çözümü konusunda neler yapılabileceğini, öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu araştırmanın çalışma grubu, Mersin ili merkez ilçelerindeki meslek liselerinde görev yapan 269 öğretmenden oluşmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına göre, meslek liselerinde görev yapan öğretmenler, öğrencilerin dersi dinlememeleri, derste söz almadan konuşmaları ve derslere ilgisiz olmalarını öncelikli disiplin problemleri olarak görmektedirler. Disiplini bozan davranışların nedenleri olarak, sosyal medya ve kitle iletişim araçlarında yer alan olumsuz örnekler, öğrencilerin gelişim özellikleri ve aile içi problemler gösterilmiştir. Meslek lisesinde görev yapan öğretmenler okul içerisinde meydana gelen disiplin sorunlarını önlemek için, öğrencilerin aileleriyle işbirliği yapmakta, öğrencilerin olumlu davranışlarını destekleyici olumlu geribildirimler vermekte ve öğrencilerin sosyal etkinliklere katılımını sağlanmaktadır.

Pehlivan ve Demirtaş (2019) bu araştırma ile ortaokul ve liselerde meydana gelen disiplin olaylarını önleyebilmek için yapılan uygulamaları ortaya koymaktadır. Araştırmanın katılımcı grubu 25 yöneticiden oluşmaktadır. Verilerin analizinde ise içerik analizi işlemlerinin yapıldığı gözlenmiştir.

Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin, meydana gelen disiplin olaylarının yaşanması sürecinde önleyici, destekleyici ve düzeltici disiplin uygulamalarına yer vermelerinin etkili olabileceğini düşündükleri anlaşılmıştır. Araştırmada önleyici disiplin yaklaşımını destekleyici görüşlerin ağırlıkta olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamındaki okullarda görev yapan okul yöneticileri; okullarında disiplini sağlamak için öğretmenlerin problemlerin çözümünde işbirliği ve katkı sağlanması yaklaşımına ve olumsuz davranışla veli ile iletişime geçmeye başlamışlardır.

Çelik ve Ereskici (2008) bu çalışma ile meslek liselerindeki öğrencilerin disipline aykırı davranışlarda bulunma nedenlerini araştırmaktır. Araştırmanın örneklemi, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında Ankara il merkezinde bulunan 18 adet meslek lisesi ve 516 öğrenci oluşturmaktadır. Bu liselerin altısı Kız Meslek Lisesi, altısı Endüstri Meslek Lisesi ve diğer altısı da Ticaret Meslek Lisesinden oluşmaktadır. Veriler, anket kullanılarak elde edilmiştir.

Araştırma sonucunda meslek liselerindeki öğrencilerin istenmeyen davranışlar ile aşağıdaki faktörlerin ilişkili olduğu bulunmuştur; cinsiyet, öğrencinin okuldaki başarı düzeyi, öğrenciye yönelik ailesel şiddet ve baskı, ilgisiz ebeveynler, kavgalı ev ortamı, öğrencinin hatalı davranışları karşısında ailelerin uygun olmayan tutumları, televizyon ve gazetelerde yer alan şiddet ile ilgili haberler, şiddet içerikli filmler ve oyunlar, çevrede gerçekleşen olumsuz olayların sıklığı.

Özmen (2017)'nin Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisinde (ASEAD) yer alan bu çalışması ile ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin istenmeyen davranışlar karşısında hangi başa çıkma yöntemlerini kullandıklarını belirlemeyi amaçlanmıştır. Bu çalışmada İstanbul ili Anadolu yakasında yer alan 26 okulda 365 öğretmene Karakaş (2005)'in geliştirmiş olduğu "Öğretmenlerin Sınıf İçi Olumsuz Davranışlarla Karşılaşmaları ve Başa Çıkma Yöntemleri" anketini uygulanmıştır. Elde edilen veriler istatistiksel programda analize tabii tutulmuştur. Çalışma sonucunda, öğretmenlerin en çok kullandıkları başa çıkma yöntemleri "düzeltici/yapıcı disiplin uygulamaları" içinde yer alınarak sonuca ulaşılmıştır.

Dedeoğlu (2010) bu çalışma ile Anadolu Meslek, Kız Meslek, Endüstri meslek liselerinde eğitim gören öğrencilerin disiplin olayları sergilemesine neden olan ailenin etkisini araştırmıştır. Araştırmanın örneklemi 2008 – 2009 eğitim-öğretim yılları arasında İstanbul ilinde bulunan sekiz adet meslek lisesi ve bu okullarda öğrenim görmekte olan 400 öğrenciden oluşturmaktadır. Elde edilen veriler, anket kullanılarak toplanmıştır. Öğrencilerin olumsuz davranışlar sergilemesinde ailenin etkisi ile ilgili şu faktörler incelenmiştir: Öğrencinin anne ve babasının birlikte yaşıyor olup olmaması, ailesi tarafından fiziksel ceza uygulanıp uygulanmaması, ailesi tarafından ilgi görüp görmemesi, aile içinde kavga yaşanıp yaşanmaması, öğrencinin istenmeyen davranışında ailesi tarafından dövölüp dövölmemesi, ailesinin tutum ve davranışları, ailesinin başarı konusundaki aşırı baskısı.

Araştırma sonucunda meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin istenmeyen davranışlar sergilemelerinde ailenin büyük bir etkisinin olduğu görölmektedir. Ailesi tarafından fiziksel olarak ceza uygulanan, ailesi tarafından ilgi görmeyen, aile içerisinde şiddete ve kavgaya maruz kalan, olumsuz davranışlarında ailesi tarafından tepki verilen, ailesi genel olarak otoriter bir yaklaşım sergileyen ve ailesi başarılı olma konusunda aşırı baskı yapan öğrencilerin daha fazla disipline aykırı davranışlar sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Atmaca (2019) yapmış olduğu bu çalışma ile ortaöğretim öğrencilerinin okula karşı olan olumsuz tutumlarının, anti sosyal davranışlarının ve okula yabancılaşma düzeylerinin okulda disiplin suçu kabul edilen istenmeyen davranışların yordama düzeyini ortaya koymaktır. Bu anlamda 2018-2019 eğitim öğretim yılı güz döneminde Düzce ilinde sınavla öğrenci kabul eden yirmi ortaöğretim kurumu içerisinde en düşük puana sahip olan bir meslek lisesinde öğrenim gören 256 öğrenciden veriler elde edilmiştir.

Araştırmanın sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre olumsuz okul tutumu, anti sosyal davranış, okulda yabancılık çekme ve suça eğilim arasında orta düzeyde, anlamlı ve pozitif bir korelasyon bulunmaktadır. Olumsuz okul algısı, anti sosyal davranış ve okulda yabancılık çekme öğrencilerinin suça olan eğilim düzeylerinin %44'ünü kapsamaktadır. Olumsuz okul tutumu ile okulda yabancılık çekme lise düzeyindeki öğrencilerinin suça eğilimleri anti sosyal davranış aracılığı ile orta düzeyde yordadığı bulunmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama aracına, verilerin toplanması ve analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada; Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yaşanan disiplin olayları ve önlemlerine yönelik öğretmen görüşleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırma nitel bir araştırmadır ve nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile verilerin betimsel analizi yapılarak yürütülmüştür.

Nitel araştırmayı, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, olayların ve algıların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.39).

Diğer bir tanımla nitel araştırma, bireyin kendi sınırlarını ortaya çıkarmak ve kendi çabasıyla şekillendirdiği toplumsal sistemin derinliklerini bulmak üzere geliştirdiği bilgi üretme yollarından birisidir (Özdemir, 2010, s.326).

Görüşme, araştırmaya katılan bireylerin belli bir konu üzerinde duygu ve düşüncelerini aktarma olarak tanımlanmaktadır. Görüşmenin genel amacı bireyin konu hakkındaki bakış açısını anlamaya çalışmaktır. Görüşme tekniği ile araştırılmak istenen konu hakkında bireylerin gözlenemeyen deneyimleri, tutumları, düşünceleri, yorumları, algıları ve tepkileri gibi bilgilere ulaşılması umut edilir (Karataş, 2017, s.76-77).

McCracken'e göre görüşme, görüşmeye katılan bireylere kendilerini ifade etme fırsatı verir. Görüşme aynı zamanda araştırmacıya, görüşme yaptığı bireylerin anlam dünyasını, bakış açısını, içinde buldukları özel durumlara ait duygu, düşünce ve tecrübelerini yine onların ifadeleri ile derinlemesine anlama imkân sunar. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde, araştırmacı soruları önceden hazırlar fakat görüşme esnasında katılımcıya esneklik sağlar. Eğer gerekirse soruların yeniden düzenlenmesine veya ilgili konu hakkında tartışmaya izin verir. Bu sayede yapılan görüşmede katılımcıların da söz sahibi olduğu bir ortamın oluşması sağlanır (akt. [https://medium.com /@ oktayergun / görüşme-teknikleri-881f03b1cb66](https://medium.com/@oktayergun/gorusme-teknikleri-881f03b1cb66)).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu; Denizli ili Acıpayam ilçe merkezinde, 2020/2021 eğitim öğretim yılında MEB'e bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan, 16 öğretmenden oluşmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan "Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yaşanan disiplin olayları ve önlemlerine yönelik öğretmen görüşleri" başlıklı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yaşanan disiplin olayları ve önlemlerine yönelik öğretmen görüşlerine ilişkin 8 sorudan oluşan ölçek oluşturulmuştur. Soruların anlaşılabilir olmasına ve belirgin ifadeler içermesine özen gösterilmiştir

3.4. Verilerin Toplanma Süreci

Araştırmacı tarafından, öğretmenlerle görüşme yapmak üzere gerekli resmi izinler alınmıştır. Geliştirilen görüşme formu kullanılarak, 2020 yılı Ekim-Aralık ayları arasında Denizli ili Acıpayam ilçe merkezinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan 16 öğretmen ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışma grubundaki 16 katılımcıyla, ortalama 20'şer dakika yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların biri hariç diğerleri ses kaydı yapılmasına izin vermemiştir. Çalışma grubundaki öğretmenlere, isimlerinin ve araştırmada toplanan verilerin, bu araştırmanın dışında başka bir yerde kullanılmayacağı belirtilerek güven ortamı oluşturulmuştur.

Katılımcılara, görüşmeye başlanmadan önce araştırma hakkında gerekli bilgiler verilmiştir. Görüşmeler samimi bir ortamda ve karşılıklı diyaloglar halinde yapılmıştır. Sorular araştırmacı tarafından hep aynı sıra ile sorulmuştur.

Araştırmacı tarafından katılımcıların görüşleri kısa kısa alıntılarla desteklenmiştir. Görüşme sorularına verilen cevaplar, araştırmacı tarafından not edilip yazılı kayda alınmıştır. Sorulara verilen uzun cevaplar, anlam bozulmadan kısaltılarak not edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırma, nitel araştırma tekniklerinden görüşme tekniği ile verilerin betimsel analizi yapılarak yürütülmüştür.

Betimsel analizde genel amaç görüşme sonucunda elde edilen veriler düzenlenip, yorumlanarak okuyucuya sunulmasıdır. Veriler daha önceden belirlenen temalara göre sınıflandırılır, özetlenir ve yorumlanır. Bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurulur ve eğer gerekirse kavramlar arasında karşılaştırmalar yapılır. Betimsel analiz dört kısımdan oluşur (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.224).

1. Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma: Araştırmanın soruları, kavramsal çerçevesi, gözlem veya görüşmelerde yer alan soru/boyutları dikkate alınarak veri analizi için gerekli çerçeve oluşturulur. Bu çerçeveye göre verilerin hangi tema başlıkları altında düzenleneceği belirlenir.
2. Tematik Çerçeveye Göre Verilerin İşlenmesi: Bu aşamada, daha önce oluşturulan çerçeveye göre elde edilen veriler okunur ve düzenlenir. Verilerin okunması ve düzenlenmesinden sonra sonuçlar yazılırken kullanılacak alıntılarda seçilme işlemi yapılır.
3. Bulguların Tanımlanması: Düzenlemiş veriler tanımlandıktan sonra gerekli yerlerde desteklenir.
4. Bulguların Yorumlanması: Son aşamada bulgular açıklanır, ilişkilendirilir ve anlamlandırılır.

Bu araştırmada, katılımcılardan elde edilen verilere araştırmacının görüşleri karışmamıştır. Katılımcılar yönlendirilmemiştir. Elde edilen veriler, tamamıyla katılımcıların sorulara verdiği cevaplardan oluşmuştur. Görüşme sırasında araştırmacı tarafından alınan kısa notlar, katılımcılara teyit ettirilerek cevapların güvenilir hale getirilmesi sağlanmıştır.

Bu araştırmada, katılımcıların sorulara verdikleri uzun cevaplar, cevabın ana fikrini bozmadan orijinaliği korunarak kısaltılmış ve alınan notlar katılımcılara teyit ettirilmiştir. Yapılan görüşmeler sonunda ortaya çıkan veriler, araştırmacı tarafından araştırmanın amacı dışına çıkılmadan korunmuştur. Bu görüşler toplanarak 16 katılımcılara ait veri seti oluşturulmuştur. Görüşme formunun birinci sorusundan alınan verilerle, katılımcıların görev yapmış oldukları okullarda her hangi bir disiplin olayı ile karşılaş

karşılaşmadıkları, eğer karşılaştılsa da meydana disiplin olaylarını önlemeye yönelik çözüm yollarına ilişkin genel görüşlerinin tespiti yapılmıştır. Diğer sorular ile araştırmanın alt problemleri sırasıyla ilişkilendirilmiştir. Birbiriyle ilişkisi olan ve birbirine benzeyen verilerin değerlendirilmesi yapılarak, her alt probleme ait alt temalar oluşturulmuş ve oluşan temalar ile katılımcı bilgileri tablo haline getirilerek araştırmacı tarafından yorumlanmıştır. Verilerin analizi yapılırken, katılımcıların kimliğinin ortaya çıkmamasına dikkat edilmiştir.

Katılımcılar *K1-K16* şeklinde kısaltılarak numaralandırılmış, temalarda belirtilen görüş sayısında(*F*) sembolü ile gösterilmiştir ayrıca katılımcıların temalarda belirttiği görüş oranı yüzde(%) olarak da yer verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, toplanan nitel veriler çözümlenerek elde edilen bulgular, alt problemlerin sıralamasına uygun olarak verilmekte ve yorumlanmaktadır.

Çalışmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. Mesleki Ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenlerin;

1. Okullarında yaşadığı disiplin olaylarında hangi çözüm yolları denemelidirler?
2. Okullarında yaşanan disiplin olaylarının çözümünde rehberlik servislerinin etkililiği ne düzeydedir?
3. Okullarında yaşanan disiplin olaylarının nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Okullarında yaşanan disiplin olaylarının eğitim sürecine yaptığı etkilere ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Okullarında yaşanan disiplin olaylarının nasıl önlenebileceğine ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Okullarında yaşanan disiplin olayları ciddi olarak ele alınıp çözülmekte midir? Nasıl bir yaklaşım uygulanmaktadır?
7. Okullarında yaşanan disiplin olaylarının önlenmesinde okul çevresinin katkıları neler olmalıdır?
8. Okullarında yaşanan disiplin olaylarının önlenmesinde ailenin katkıları neler olmalıdır?

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğretmenler, okullarında yaşadığı disiplin olaylarında hangi çözüm yolları denemelidirler?” biçiminde oluşturulmuştu. Bu alt probleme ait bulguları belirlemek amacıyla katılımcılara “Şuan görev yapmış olduğunuz okulda her hangi bir disiplin olayı ile karşılaştınız mı?” sorusu sorulmuştur. Elde edilen veriler analiz edilmiş ve ilgili temalar çıkartılmıştır. Elde edilen temalara ait bilgiler Tablo 4.1.’de verilmektedir.

Tablo 4.1 *Okullarında Her Hangi Bir Disiplin Olayı İle Karşılaşanlara İlişkin Temalar*

Temalar	F	%	Katılımcılar(K)
Evet	13	81	K1, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K13, K14, K15, K16
Hayır	3	19	K2, K3, K12
Toplam	16	%100	

Tablo 4.1 incelendiğinde 13 öğretmenin (%81) okullarında bir disiplin olayı ile karşılaştığı, 3 öğretmenin (%19) ise hiçbir disiplin olayı ile karşılaşmadığı görülmektedir. Evet, cevabı veren 13 öğretmene (%81) “Karşılaştıysanız hangi çözüm yolunu denediniz?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen veriler analiz edilmiş ve ilgili temalar çıkartılmıştır. Elde edilen temalara ait bilgiler Tablo 4.2.’de verilmektedir. K2, K3 ve K12 katılımcıları görev yapmış oldukları okullarında her hangi bir disiplin olayı ile karşılaşmadığından dolayı “Karşılaştıysanız hangi çözüm yolunu denediniz?” sorusu yöneltilmemiştir.

Tablo 4.2. *Disiplin Olayları Karşısında Uygulanan Çözüm Yollarına İlişkin Temalar*

Temalar	F	%	Katılımcılar(K)
Öğrenci ile iletişim	3	23,07	K13, K16, K9
Öğrenci ve veli ile iletişim	4	30,76	K1, K8, K14, K5
Rehberlik servisi ile iletişim	4	30,76	K10, K11, K6, K7
Okul idaresi ile iletişim	2	15,38	K15, K4
Toplam	13	%100	

Tablo 4.2 incelendiğinde yaşanan disiplin olayları karşısında uygulanan çözüm yollarına ilişkin faktörler incelendiğinde, öğrenci ile iletişim ($f=3$), öğrenci ve veli ile iletişim ($f=4$), rehberlik servisi ile iletişim ($f=4$), okul idaresi ile iletişim ($f=2$), alt temalarından oluşmuştur.

Katılımcılardan alınan görüşler ve oluşan temalar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, okullarda meydana gelen disiplin olaylarının meydana gelmesinde mutlaka bir nedenin olduğunu düşünmektedirler.

Okulda meydana gelen disiplin olayları karşısında, öğretmenlerin öncelikle yapması gereken ilk iş, problemin nedenini anlamak olmalıdır. Problemin doğru bir biçimde anlaşılması, doğru bir yaklaşımla çözülmesi için ön koşuldur.

Davranışın nedenini anlamak, mevcut problemin nedenlerini tanımlamanın ötesinde, gelecekte ortaya çıkabilecek istenmeyen davranışların önceden kestirilmesi açısından da önemlidir.

Katılımcıların birçoğu öğrencilerin okullarda yapmış oldukları olumsuz davranışları sonucunda alacakları cezaların onları olumsuz şekilde etkileyeceğini, öğrencilerle yapılacak olan bireysel görüşmelerin olumsuz davranışları azaltacaklarını düşünmektedir. Amaç öğrenciyi kazanmak ve öğrencide davranış değişikliği oluşturmaktır.

Tablo 4.2 incelendiğinde 3 öğretmen (%23,75) okullarda karşılaştıkları disiplin olaylarının çözümünde “öğrenci ile iletişim“ kurmanın, istenmeyen davranışın ortaya çıkmasında ve gelecekte ortaya çıkabilecek istenmeyen davranışların önceden

kestirilebilmesi açısından gerekli olduğu düşüncesinden kaynaklanmış olabilir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Yaşamış olduğum disiplin olayı karşısında öncelikle öğrenci ile iletişime geçtim. Davranışın sebebi hakkında bilgiler aldım. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 9)

...Öğrenci ile iletişime geçerek uzlaşmacı davranış sözleşmesi gibi bir karşılıklı yasal bir anlaşma metninin hazırlayıp ve bu metnin içinde de olayla ilgili görüşmeye yer vermekteyim. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 13)

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu öğrencilerle öncelikle bireysel olarak görüşme yapılması gerektiğini fakat tek başına yeterli olamayacağından dolayı diğer çözüm yollarının da uygulanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 4.2 incelendiğinde katılımcı K1, K5, K8 ve K14 okullarda karşılaştıkları disiplin olaylarının çözümünde öğrenciler ile görüşmenin tek başına yeterli olamayacağını aynı zamanda veli iletişiminde önemli olduğunu düşünmektedirler. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Öğrenci ile bireysel olarak görüştüğümde sonra veli ile iletişime geçtim. Öğrencide davranış değişikliğini kontrol ettim. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 8)

...Öğrenci ve veli ile görüştim. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

...Öğrenci ve veli ile görüştim. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

...Farklı boyutlarda birçok disiplin olayı ile karşılaştım. Öncelikli olarak öğrenci ile bire bir görüşme yaptım. Davranışın hatalı olduğunu anlatmaya çalıştım. Sonrasında velisi ile konuşarak öğrenciyi desteklememiz gerektiğini anlattım. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 14)

Tablo 4.2 incelendiğinde katılımcı K10, K11, K6 ve K7 öğrencilerin hayatlarında yaşadığı sorunları çözmeleri ve hedeflerine yön vermeleri için yaşanan disiplin olayları karşısında öğrenci ile gerekli görüşmeleri yaptıktan sonra psikolojik danışmalardan (rehberlik servisi) yardım istemenin önemini belirtmiştir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Öncelikle öğrenci ile görüşme gerçekleştirdim. Daha sonra okul rehber öğretmeni ile konuyu paylaştıktan sonra öğrencinin samimi davranışlarından dolayı şikâyetle bulunmadım. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 10)

...Ceza vermek yerine öğrenciyi kazanmak adına öğrenciyi kendi şartlarında değerlendirip rehberlik servisi ile iletişime geçerek topluma kazandırma yolunu denedim. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 11)

...Yaşamış olduğumu disiplin olayları karşısında, rehberlik servisine ile paylaştım. Olumlu davranış değişikliğine dönüşmesi için çözüm önerilerinde bulurum. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

...Önleyici rehberlik çalışmalarının yapılmasının faydalı olacağı düşünmekteyim. En son aşamada disiplin yönetmenliğinin işlenmesini isterim. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

Tablo 4.2 incelendiğinde katılımcı K5, K15 ve K4 okullarda yaşamış oldukları disiplin olaylarında olumsuz davranış sergileyen öğrencilerin istenmeyen davranışlarını anlamada ve önlemede öncelikli izlenecek yolları kullanmadan okul yöneticilerine bildirmede karar almış oldukları gözlenmektedir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Tutanak tutum idareye verdim. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 15)

...İdareye aktardım. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi “Okullarında yaşanan disiplin olaylarının çözümünde rehberlik servislerinin etkililiği ne düzeydedir?” biçiminde oluşturulmuştu. Bu alt probleme ait bulguları belirlemek amacıyla katılımcılara “Okullarda meydana gelen disiplin olayların çözümünde okul rehberlik servisinin etkililiği ne düzeydedir?” sorusu sorulmuştur. Elde edilen veriler analiz edilmiş ve ilgili temalar çıkartılmıştır. Elde edilen temalara ait bilgiler Tablo 4.3.’de verilmektedir.

Tablo 4.3. *Okullarda Meydana Gelen Disiplin Olaylarının Çözümüne Yönelik Rehberlik Servislerinin Etkililiğine İlişkin Temalar*

Temalar	F	%	Katılımcılar(K)
Etkililiği yeterli düzeydedir	7	43,75	K8, K1, K14, K6, K13, K9, K2
Etkililiği yeterli düzeyde değildir	9	56,25	K15, K16, K4, K12, K3, K10, K11, K7, K5
Toplam	16	%100	

Tablo 4.3 incelendiğinde okullarda meydana gelen disiplin olaylarının çözümüne yönelik rehberlik servislerinin etkililiğine ilişkin faktörler incelendiğinde, etkililiği yeterli düzeydedir ($f=7$), etkililiği yeterli düzeyde değildir ($f=9$) alt temaları oluşmuştur.

Tablo 4.3 incelendiğinde 7 öğretmenin (%43,75) okullarda meydana gelen disiplin olaylarının çözümünde okul rehberlik servislerinin etkili olduğunu, 9 öğretmenin (%56,25) ise okullarda meydana gelen disiplin olaylarının çözümünde okul rehberlik servislerinin tek başına yeterli olmadığını, diğer okul paydaşların(aile, öğretmen, okul idaresi, öğrencinin kendisi, okul çevresi vb.) katkısının olması gerektiği düşüncesindedir.

Okullarda meydana gelen disiplin olaylarının çözümünde okul rehberlik servislerinin etkililiğinin yeterli düzeyde olmadığı düşüncesine sahip bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Okul rehberlik servislerinin disiplin olaylarının çözümünde faydaları mutlaka vardır. Lakin bu etki olarak yeterli düzeyde değildir doğal. Çünkü bu sorunların kaynağı tek boyutta değildir. Öğrencilerin yetiştikleri ortam, ailelerin ekonomik durumu, sosyolojik ve kültürel halleri sorunların ana kaynağını oluşturmaktadır. Sorunların çözümünde tek bir reçete yoktur. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 3)

...%70 - %80 oranında etkili olabiliyor. bir çok olay disiplin kuruluna sevk edilerek çözülüyor. Esas olarak bir disiplin olayı ile karşılaşılmadan önce önleyici disiplin işlemlerin uygulanması disiplin olaylarının çözümünde daha başarılı olmaktadır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

...Çok fazla etkililiğinin olduğunu göremiyorum. Öğrencileri çok fazla tanımadıkları için yanlış yönlendirmeler yapmaktadırlar. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 11)

Okullarda meydana gelen disiplin olaylarının çözümünde okul rehberlik servislerinin etkililiğinin yeterli düzeyde olduğu düşüncesine sahip bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Disiplin olaylarının çözümünde okul rehberlik servisleri ilk öncelikli ve en etkili taraftır. Öğrencilerin yaşına göre psikolojik destek sağlayabilecek olan kişi onlardır. Öğrencinin aile durumu, arkadaş çevresi ile olan ilişkileri ve birçok alanda öğrencileri tanıyan rehberlik servisleridir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 14)

...Okul rehberlik servisleri öğrenciyi, yaşanan olay sonrası öğrenciye yapılan olay ile ilgili yapmış olduğu davranışların etkileri üzerinde görüşmeler yapması öğrencinin bir sonraki davranışı önlemesinde çok etlidir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 2)

...Çok büyük katkılarının olduğunu düşünüyorum. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

...Üst düzeyde etkili olduklarını düşünüyorum. Öğrencilerin ruh halini anladıklarından dolayı çözüm etkili olmaktadır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Okullarında yaşanan disiplin olaylarının nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?” biçiminde oluşturulmuştu. Bu alt probleme ait bulguları belirlemek amacıyla katılımcılara “Okullarda yaşanan disiplin olaylarının ve olumsuz davranışların meydana gelmesinde hangi etkenler vardır?” sorusu sorulmuştur. Elde edilen veriler analiz edilmiş ve ilgili temalar çıkartılmıştır. Elde edilen alt tema ve kodlara ait bilgiler Tablo 4.4.’de verilmektedir.

Tablo 4.4. *Okullarda Yaşanan Disiplin Olaylarının ve Olumsuz Davranışların Meydana Gelmesindeki Nedenlere İlişkin Temalar*

Ana Tema	Alt Temalar	Kod	F	%	Katılımcılar(K)	Toplam(F)	Toplam(%)
Nedenler	Okul İçinden	Taşımali Eğitim	1	6,25	K12		
	Kaynaklanan Nedenler	Arkadaş İlişkileri	2	12,5	K4, K7	5	%31,25
		Derslerdeki Başarısızlık	2	12,5	K2, K14		
	Okul Dışından	Ailelerin İlgisizliği	3	18,75	K13, K3, K5		
	Kaynaklanan Nedenler	Sosyal Medya ve Kitle İletişim Araçları	1	6,25	K11	11	%68,75
		Parçalanmış Aileler	2	12,5	K8, K6		
		Ekonomik Durum	3	18,75	K1 ,K9, K15		
		Mesleki Okula Karşı Tutum	2	12,5	K1, K16		
	Toplam			16	%100		

Tablo 4.4 incelendiğinde, 5 öğretmen (%31,25) okullarında meydana gelen disiplin olaylarının okul içinden, 11 öğretmenin (%68,75) ise okul dışından kaynaklandığı görüşüne sahip oldukları görülmektedir. Okul dışından kaynaklanan nedenlerin daha fazla olması öğrencilerin okul dışındaki yaşantılardan etkilendiğini göstermektedir.

Tablo 4.4 incelendiğinde, okul içinden kaynaklanan nedenler başlıklı ($f=6$) alt temada; “Taşımali Eğitim ($f=1$)”, “Arkadaş ilişkileri ($f=2$)”, “Derslerdeki başarısızlık ($f=2$)” gibi kodlar oluşmuştur. Bu tema da yer alan;

“Taşımali Eğitim” kodu hakkında katılımcı K12 şunları söylemiştir:

...Taşımali eğitim öğrencilerinin öğle arası yemeklerini okulda yemelerinden dolayı dışarı çıkamaması sonucu okullarda kalabalık ortamın oluşmasına ve öğrencilerin olumsuz davranışlarda bulunmasına yol açmaktadır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 12)

“Arkadaş Gurubu” kodu hakkında katılımcı K4 şunları söylemiştir:

...Arkadaşları ile iletişim düzeyinin düşük olması, arkadaş ortamının ve fazla arkadaşlarının olmaması, gibi nedenlerin istenmeyen davranışlarının oluşmasına etki etmektedir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

“Derslerdeki Başarısızlık” kodu hakkında katılımcı K2 şunları söylemiştir:

...Öğrencilerim eğitim ve öğretim sürecinde aktif olarak fazla yer almamasından dolayı enerjilerini ya da davranışlarını istenmeyen davranışlara dönüştürmektedirler. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 2)

Okul dışından kaynaklanan nedenler başlıklı ($f=11$) alt temada; “Ailelerin İlgisizliği ($f=3$)”, “Sosyal Medya ve Kitle İletişim Araçları ($f=1$)”, “Parçalanmış Aileler ($f=2$)”, “Ekonomik Durum ($f=3$)” , “Mesleki Okula Karşı Tutum ($f=2$)” gibi kodlar oluşmuştur. Bu tema da yer alan;

“Ailelerin İlgisizliği” kodu hakkında katılımcı K3 şunları söylemiştir:

...Demokratik bir aile yapısında büyümeyen bir çocuk sorunlarını konuşarak ve iletişim kurarak çözememektedirler. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 3)

“Sosyal Medya” kodu hakkında katılımcı K11 şunları söylemiştir:

...Öğrencilerin sosyal medya ve kitle iletişim araçlarını fazla kullanması sosyal ilişkilerine zarar vermektedir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 11)

“Parçalanmış Aileler” kodu hakkında katılımcı K6 şunları söylemiştir:

...Aile yapısının düzenli olmamasından dolayı öğrencilerimiz üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

“Ekonomik Durum” kodu hakkında katılımcı K10 şunları söylemiştir:

...Öğrencilerimiz yaşamış oldukları ekonomik sıkıntılar onları olumsuz bir şekilde etkilemektedirler. Yaşamış oldukları sıkıntılar ister istemez okula taşımaktadırlar .(Görüşme Kaydı: Öğretmen 10)

“Mesleki Okula Karşı Tutum” kodu hakkında katılımcı K1 şunları söylemiştir:

...Ailenin ve okul çevresinin mesleki okullara karşı olumsuz tutumları yani bu okulların başarı seviyesinin düşük gibi düşünülmesi öğrencinin okula karşı olumsuz bir duyguya sahip olmasına etki etmektedir. Bu olumsuz duygu durumu öğrenciyi ister istemez olumsuz olaylara sevk edecektir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Okullarında yaşanan disiplin olaylarının eğitim sürecine yaptığı etkilere ilişkin görüşleri nelerdir?” biçiminde oluşturulmuştu. Bu alt probleme ait bulguları belirlemek amacıyla katılımcılara “Okulunuzda yaşanan disiplin olayları okul eğitim sürecini olumsuz etkilemekte midir?” sorusu sorulmuştur. Elde edilen veriler analiz edilmiş ve ilgili temalar çıkartılmıştır. Elde edilen temalara ait bilgiler Tablo 4.5.’de verilmektedir.

Tablo 4.5. Okullarda Meydana Gelen Disiplin Olaylarının Okul Eğitim Sürecini Etkilemesine İlişkin Temalar

Temalar	F	%	Katılımcılar(K)
Etkilemektedir	12	75	K9, K7, K10, K11, K8, K4, K1, K13, K5, K16, K14, K15
Etkilememektedir	4	25	K6, K12, K2, K3
Toplam	16	%100	

Tablo 4.5 incelendiğinde 12 öğretmenin (%75) okullarında meydana gelen disiplin olaylarının okul eğitim sürecini etkilediğini, 4 öğretmenin (%25) ise etkilemediği görüşüne sahip olduğu görülmektedir. Etkilemektedir, cevabı veren 12 öğretmene (%75) “Okul eğitim sürecini etkiliyor ise bu etkilere ilişkin görüşlerinizi açıklar mısınız?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen veriler analiz edilmiş ve ilgili temalar çıkartılmıştır. Elde edilen temalara ait bilgiler Tablo 4.6.’da verilmektedir. K6, K12, K2 ve K3 katılımcıları görev yapmış oldukları okullarında meydana gelen disiplin olaylarının okul eğitim sürecini etkilemediği görüşüne sahip olmalarından dolayı “bu etkilere ilişkin görüşlerinizi açıklar mısınız?” sorusu yöneltilmemiştir.

Tablo 4.6. *Okullarda Meydana Gelen Disiplin Olaylarının Okul Eğitim Sürecine Olan Etkilerine İlişkin Temalar*

Temalar	F	%	Katılımcılar(K)
Diğer Öğrencileri Olumsuz Etkileme	7	58	K9, K7, K10, K11, K8, K4, K16
Sınıf Yönetimini Zorlaştırma	1	9	K13
Akademik Başarıyı Düşürme	4	33	K15, K14, K5, K1
Toplam	12	%100	

Katılımcılardan alınan cevaplar ve Tablo 4.6.’da oluşan temalar bir bütün olarak incelendiğinde, okullarda meydana gelen disiplin olaylarının okul eğitim sürecine olan etkileri; diğer öğrencileri olumsuz etkileme ($f=7$), sınıf yönetimini zorlaştırma ($f=1$) ve akademik başarıyı düşürme ($f=4$) alt temalarında ortaya çıkmıştır.

Okulda disiplin olayı varsa, disiplin dışı davranışlar, öğrenciler arasında yayılma etkisine neden olabilir. Olumsuz davranış sergilemeyen öğrenciler dahi, yayılma etkisi ile olumsuz davranışlarda rol alarak okulun iklimi olumsuz bir şekilde etkileyebilirler.

7 öğretmenin (%58), okullarda meydana gelen disiplin olaylarının okulda bulunan diğer öğrencileri olumsuz bir şekilde etkilediği yönünde görüş bildirmiştir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Okullarda meydana gelen disiplin olayları okul eğitim ve öğretim ortamını olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Bu etkilerden en önemlisi bence yaşanan disiplin olayları diğer öğrencilerde okula karşı olan tutumlarında olumsuz etki bırakmaktadır. Özellikle mesleki eğitim veren okullarda bu çok yaygındır. Zaten mesleki okullara çevreden aldığı duyular sonucunda ön yargılı gelen birçok öğrenci bulunmaktadır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

1 Öğretmenin (% 9), okullarda meydana gel disiplin olaylarının, öğretmenlerin sınıf yönetimini zorlaştırdığı yönünde görüş bildirmiştir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Disiplin olayı gerçekleşen bir sınıfta öğrencileri motive etmek ve derse katmak çok zordur. Disiplin sorunlarını çözmeden ders anlatmaya çalışması ise ayrı bir sorundur. Öğretmenin disiplin konusunda yeterli bilgiye sahip olması gerekmektedir yoksa disiplin sağlamak çok zor bir durumdur. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 13)

4 öğretmen (%33), okullarda meydana gel disiplin olaylarının, okullarda akademik başarıyı düşürdüğü yönünde görüş bildirmiştir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Disiplin sorunları eğitim sürecini baştan sona kadar etkilemektedir. Öğretmenin dersinin sabotaj edilmesinden tutun da yaşanan disiplin sorunu sonucu sınıf öğretmenin diğer öğrencilere anlatacağı dersin istediği gibi ilerlemesine olumsuz etki ederek bu da akademik başarıyı düşürmektedir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 14)

...Disiplin sorunları her eğitim kurumunu eğitim sürecini olumsuz bir şekilde etkileyebilmektedir. Sınıf içinde oluşan en ufak istenmeyen davranış sınıf ahengini bozar öğrencilerin derslerden uzaklaşmasına sebep olarak okul akademik başarısını olumsuz bir şekilde etkilemektedir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi “Okullarında yaşanan disiplin olaylarının nasıl önlenebileceğine ilişkin görüşleri nelerdir?” biçiminde oluşturulmuştu. Bu alt probleme ait bulguları belirlemek amacıyla katılımcılara “Okullarda meydana gelen disiplin olaylarının önlenmesi için neler yapılabilir?” sorusu sorulmuştur. Elde edilen veriler analiz edilmiş ve ilgili temalar çıkartılmıştır. Elde edilen temalara ait bilgiler Tablo 4.7.’de verilmektedir.

Tablo 4.7. Okullarda Disiplin Olaylarının Önlenmesinde Uygulanması Gereken Yöntemlere İlişkin Temalar

Temalar	F	%	Katılımcılar(K)
Aile Eğitimi	3	18,75	K14, K13, K11
Öğrenci Bireysel Özelliklerini Tanıma	4	25	K16, K9, K4, K10
Kültürel ve Sportif Faaliyetler	3	18,75	K7, K15, K3
Okul – Aile İşbirliği	5	31,25	K12, K8, K2, K6, K5
Mesleki Etkinlik Projeleri	1	6,25	K1
Toplam	16	%100	

Katılımcılardan alınan cevaplar ve Tablo 4.7.’de oluşan temalar bir bütün olarak incelendiğinde, okullarda meydana gelen disiplin olaylarının önlenmesi için yapılması gereken yöntem ve teknikler; aile eğitimi ($f=3$), öğrenci bireysel özelliklerini tanıma ($f=4$), kültürel ve sportif faaliyetler ($f=3$), okul-aile işbirliği ($f=5$), mesleki etkinlik projeleri ($f=1$) temalarında ortaya çıkmıştır.

Tablo 4,7 incelendiğinde 5 öğretmen (%37,5) disiplin olaylarının önlenmesinde okul ve aile işbirliğinin yani aile ile kurulacak iletişim en etkili yöntem olduğunu düşünmektedirler. Bu düşünceye sahip olmalarının sebebi, velilerin çocuklarına karşı ilgisiz olması olabilir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Disiplin olaylarının önlenmesinde en etkili yollardan biri okul ve aile arasındaki iletişime bağlıdır. Aile sürece dahil edilerek öğrencinin değerli olduğu hissettirilmelidir. Okul ve aile arasında örgüt ikliminin oluşması gerekmektedir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 8)

...Aile ile iletişim artırılmalıdır. Eğitim – öğretimin he aşamasının öğrenci için çok önemli olduğu aileye kavratılmalıdır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 5)

Tablo 4,7 incelendiğinde 4 öğretmenin (%25), disiplin olaylarının önlenmesinde yapılması gereken yöntemlerden birinin de öğrencilerin bireysel özelliklerinin tanınmasının faydalı olacağını düşünmektedirler. Bu düşünceye sahip olmalarının sebebi, her öğrencinin tek ve özel olduğunu düşünerek temel gelişimini sağlayarak ve sahip oldukları özellikleri olumlu yöne aktararak olumlu davranışlar sergileyeceklerini düşünmeleridir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Öğrencilerin bireysel özelliklerine göre ilgilerini çekecekleri farklı alanlara yönlendirmek okulda meydana gelecek olan olumsuz davranışları azaltacağını düşünmekteyim. Her öğrenci özeldir. Her öğrenci farklı ilgi ve sevgi ister. Öğrenciyi tanımak çok önemlidir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

Tablo 4,7 incelendiğinde 3 öğretmenin (%18,75), disiplin olaylarının önlenmesinde öncelikli yapılması gereken yöntemlerden birinin de eğitimin aileden başlaması gerektiğini düşünmeleridir. Bu düşünceye sahip olmalarının sebebi, ailelerin çocuklarının bireysel özelliklerinin farkına varmadan kendi istekleri doğrultusunda çocuklarını yönlendirdikleri ve bu davranışın da öğrencileri olumsuz bir şekilde etkilediğini düşündüklerinden kaynaklanmış olabilir. İyi bir aile ortamında yetişen öğrenci mutlu ve başarılı bir öğrenci olabilir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Eğitim aileden başlar. Aile mutlu ise öğrencide mutlu olur. Ne yazık ki ailelerimiz çocuklarını çok fazla tanımıyorlar. Öncelikle yapılması gereken ailenin psikolojik danışmanlar tarafından iletişimi güçlendirme eğitimleri verilmelidir. Aile içerisinde iletişim kuramayan birçok öğrencimizin olduğuna inanıyorum. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 13)

...Milli Eğitim ve Halk Eğitim merkezlerinin beraber hazırlayacakları projeler ve eğitimlerle öncelikle ailelerde davranış bozuklukları düzeltilmeli.” (Görüşme Kaydı: Öğretmen 14)

Tablo 4,7 incelendiğinde 3 öğretmenin (%18,75), disiplin olaylarının önlenmesinde sportif ve kültürel faaliyetlerin önemli olduğunu düşünmektedirler. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Öğrencilerin içinde bulunacakları sanatsal, sportif ve kültürel ortamlar bu tip olayların olumsuz etkisini azaltacaktır. Tamamen de önlemeyecektir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 3)

Tablo 4,7 incelendiğinde 1 öğretmenin (%6,25), mesleki eğitim veren okullardaki öğrencilerin aktif olacağı mesleki etkinlik projelerine yer verilmesinin disiplin olaylarının önlenmesinde önemli bir etkiye sahip olacağını düşünmektedirler. Bu konuda görüş yapan K1 katılımcının görüşleri şöyledir;

...Meslek liselerinde uygulanmakta olan meslek lisesi öğrencileri ailelerle buluşuyor projesi çok önemli ve faydalı bir projedir. Bu gibi projeler öğrencileri olumlu yönde etkilemektedir. Diğer branş öğretmenleri de bu projede yer almalıdır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu araştırma kapsamında okul yöneticilerinin okullarda meydana gelen disiplin olayları karşısındaki yaklaşımları araştırılmıştır. Araştırmanın altıncı alt problemi “Okullarında yaşanan disiplin olayları ciddi olarak ele alınıp çözülmekte midir? Nasıl bir yaklaşım uygulanmaktadır?” biçiminde oluşturulmuştu. Alt probleme ait bulguları belirlemeden önce katılımcılara öncelikle “Okullarınızda yaşanan disiplin olayları ciddi olarak ele alınıp çözülmekte midir?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru üzerine görüşmeye katılan 16 öğretmen (%100) okullarında yaşanan disiplin olaylarının üzerine ciddi olarak gidildiğini, çözüm için her türlü yöntem/teknik ve uygun olan yaklaşımın uygulandığını ifade etmişlerdir. Bu alt probleme ait bulguları belirlemek amacıyla “Okul yönetimi, okulunuzda meydana gelen disiplin olaylarına karşı nasıl yaklaşıyor?” sorusu sorulmuştur. Elde edilen veriler analiz edilmiş ve ilgili temalar çıkartılmıştır. Elde edilen temalara ait bilgiler Tablo 4.8.’de verilmektedir.

Tablo 4.8. Okul Yönetiminin Disiplin Olayları Karşısındaki Yaklaşımlarına İlişkin Temalar

Temalar	F	%	Katılımcılar(K)
Önleyici Yaklaşım	7	43,75	K1, K15, K12, K16, K11, K5, K7
Destekleyici Yaklaşım	5	31,25	K4, K6, K14, K13, K10
Düzeltilici Yaklaşım	2	12,5	K9, K2
Tutarsız Yaklaşım	2	12,5	K8, K13
Toplam	16	% 100	

Katılımcılardan alınan cevaplar ve Tablo 4.8.’de oluşan temalar bir bütün olarak incelendiğinde, okul yönetiminin okullarda meydana gelen disiplin olayları karşısındaki yaklaşımı; Önleyici yaklaşım ($f=7$), destekleyici yaklaşım ($f=5$), düzeltilici yaklaşım ($f=2$), tutarsız yaklaşım ($f=2$) temalarında ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.8 incelendiğinde öğretmenlerin (%43,75) okullarında meydana gelen disiplin olayları karşısında okul yönetimin okul aile ilişkisine önem vermesi, meslek lisesi öğrencileri aileler buluşuyor projesi kapsamında aile ziyaretlerinin düzenlenmesi, sosyal-kültürel faaliyetlere, en temiz sınıf ve en çok kitap okuma gibi etkinliklere yer verilmesinin önleyici disiplin yaklaşımı sergilediklerini düşünmektedirler. Ayrıca katılımcılardan bazılarının okullarında onur kurulunun yürüttüğü projelerde öğrencilerin aktif olarak görev alması öğrencilerin olumsuz davranışlardan uzak durmaları anlamında önemli olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Okulumuzda sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere çok fazla yer veriliyor. Okulumuzda hafta sonları açılan mesleki kurslar sayesinde öğrencilerimiz farklı alanlarda eğitim almaktadır. Okul aile birliği toplantıları düzenlenmektedir. Ayrıca sınıf rehber öğretmenleri sınıf bazında veliler ile toplantılar düzenlemektedir. Ayrıca farklı iletişim kanalları vasıtasıyla okul hakkında bilgilendirme yapmaktadır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

...Öğrencilerin olumsuz davranışlardan uzak durması için birçok projelere yer verilmiştir. Onur kurulu tarafından en temiz sınıf projesi ve kitap okuyorum olumsuz davranışlardan uzak duruyorum gibi çok güzel projeler gerçekleştirilmiştir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

...Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde uygulanan meslek lisesi ailelerle buluşuyor projesi ile okul – aile arasında çok kuvvetli bir bağ oluşmaktadır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 10)

Tablo 4.8 incelendiğinde öğretmenlerin (%31,25) okul yönetiminin disiplin olaylarının çözümünde okul rehberlik servisi ve öğretmenlerle iletişime geçerek, onların desteğini alarak ve istenmeyen davranış sergileyen öğrencilere farklı sorumluluklar vererek destekleyici disiplin yaklaşımı sergilediklerini düşünmektedirler. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Okul rehberlik servisi ile gerekli görüşmeler yapılıyor. Rehberlik servisinin görüşleri doğrultusunda öğrencilere farklı sorumluluklar veriliyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

...Rehberlik servisi ve sınıf rehber öğretmeni ile iletişime geçilmektedir. Ayrıca okul rehberlik servisinin görüşleri doğrultusunda öğrencilere kitap okuma görevi verilerek yapmış oldukları olumsuz davranışın farkına varmaları ve tekrar etmemeleri sağlanmaktadır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

Tablo 4.8 incelendiğinde öğretmenlerin (%12,5) okul yönetiminin okulda meydana gelen disiplin olayları karşısında velileri bilgilendirerek, öğrenciyi disiplin kuruluna sevk ederek ve yapmış olduğu olumsuz davranışa göre ceza vererek düzeltici disiplin yaklaşımı sergilediklerini düşünmektedirler. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Okul yönetimi bu tip sorunların çözümünde velileri bilgilendirerek gereken işlemleri yapmaktadır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 2)

...Okul idaresi disiplin olayları sonucunda aileler okula davet edildi, olay ile ilgili bilgilendirmeler yapıldı ve gerekli işlemler uygulandı. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 9)

Tablo 4.8 incelendiğinde öğretmenlerin (%12,5) okulda meydana gelen disiplin olayları karşısında tüm öğrencilere eşit davranılması gerektiğini, kuralların tüm öğrenciler için geçerli olduğunu bilmelerini düşünerek okul yönetiminin tutarsız disiplin yaklaşımı sergilediklerini düşünmektedirler. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Okul yönetiminin disiplin olayları karşısındaki yaklaşımı tutarlı olmalıdır. Kurallar herkes için geçerli olmalıdır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 13)

...Öğrenciye göre istenmeden ya da farkında varmadan farklı yaklaşım uygulanabiliyor. Tarafsız ve adil olmaya dikkat edilmelidir. Eylemlerin sonucu kişiye göre farkında olmadan değişebiliyor. Eşitsizliğin var olduğu kanısı oluşuyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 8)

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu araştırma kapsamında okullarda meydana gelen disiplin olaylarında okul çevresinin katkısının olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın yedinci alt problemi “Okullarında yaşanan disiplin olaylarının önlenmesinde okul çevresinin katkıları neler olmalıdır?” biçiminde oluşturulmuştu. Bu alt probleme ait bulguları belirlemek amacıyla katılımcılara “Okulunuzda meydana gelen disiplin olaylarının meydana gelmesinde okul çevresel faktörlerinin bir etkisi var mıdır? Sorusu sorulmuştur. Elde edilen veriler analiz edilmiş ve ilgili temalar çıkartılmıştır. Elde edilen temalara ait bilgiler Tablo 4,9.’de verilmektedir.

Tablo 4.9. *Okul Çevresel Faktörlerinin Okullardaki Disiplin Olaylarının Meydana Gelmesindeki Etkisine İlişkin Temalar*

Temalar	F	%	Katılımcılar(K)
Etkilemektedir	14	87,5	K9, K7, K10, K4, K1, K13, K5, K16, K14, K15, K6, K12, K2, K3
Etkilememektedir	2	12,5	K11, K8
Toplam	16	%100	

Tablo 4.9 incelendiğinde 14 öğretmenin (%87,5) okul çevresel faktörlerinin okullarında disiplin olaylarının meydana gelmesinde etkisinin olduğu, 2 öğretmenin (%12,5) ise etkisinin olmadığı görüşüne sahip oldukları görülmektedir. Etkilidir, cevabı veren 14 öğretmene (%87,5) “Okullarda meydana gelen disiplin olaylarını önlemede okul çevresi nasıl olmalıdır?” sorusu yöneltmiştir. Elde edilen veriler analiz edilmiş ve ilgili temalar çıkartılmıştır. Elde edilen temalara ait bilgiler Tablo 4.10.’de yer verilmektedir. K8, K11 katılımcıları görev yapmış oldukları okullarında meydana gelen disiplin olaylarında okul çevresel faktörlerinin her hangi bir etkisi olmadığı görüşüne sahip olmalarından dolayı “Okul çevresi nasıl olmalıdır?” sorusu yöneltilmemiştir.

Tablo 4.10. *Okullarda Disiplin Olaylarının Önlenmesinde Okul Çevresi Nasıl Olmalıdır? Sorusuna İlişkin Temalar*

Temalar	F	%	Katılımcılar(K)
Güvenli Çevre	10	72	K9, K10, K4, K13, K5, K16, K15, K12, K2, K7
Sosyal ve Kültürel Çevre	2	14	K3, K6
Duyarlı Çevre	2	14	K1, K14
Toplam	2	%100	

Katılımcılardan alınan cevaplar ve Tablo 4.10.'da oluşan temalar bir bütün olarak incelendiğinde, okullardaki disiplin olaylarının önlenmesinde okul çevresi nasıl olmalıdır sorusuna ilişkin cevaplar; güvenli çevre ($f=10$), sosyal ve kültürel çevre ($f=2$) ve duyarlı çevre ($f=2$) alt temalarında ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.10 incelendiğinde öğretmenlerin (%72) okullarda meydana gelen disiplin olaylarının meydana gelmesinde veya azalmasında okulların bulunduğu toplumsal ve çevresel koşulların etkili olduğu görüşünü belirtmektedirler. Öğretmenlere göre okulların bulunmuş olduğu çevrede öğrencileri olumsuz şekilde etkileyecek faaliyetlere yer verilmesinin öğrencilerin olumsuz davranışlar sergilemesine neden olacağı bu yüzden okullar için güvenli çevrenin önemini savundukları görülmüştür. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Özellikle internet salonları tarzında kontrolsüz bir şekilde faaliyet gösteren işletmelere yer verilmemelidir. Okul çevresinde zararlı alışkanlıkları önleyici önlemler alınmalı. Okul çevresinden kazanılan olumsuz davranışlar okul içine yansımaktadır. Bu yüzden okulların en önemli paydaşlarından biri olan emniyet ile işbirliğine gidilerek öğrenciler zararlı çevreden korunmalıdır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

...Öğrencilerimizin çok rağbet edeceği güvenliliği araştırılmamış yerlerin olması her zaman okul için bir tehlike olarak görmekteyim. Okul yönetimi ve emniyet güçleri tarafından okul çevresi çok iyi şekilde araştırılıp öğrenci, öğretmen ve veliler bu konuda bilgilendirilmelidir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 4)

...Okul çevresi öğrencilerin olumlu şekilde etkileneceği ve gidebileceği mekânların yakınında olabilir. Emniyet güçleri ile işbirliğine gidilmesi öğrencilerin olumsuz davranışlardan uzak durması sağlanabilir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 10)

Tablo 4.10 incelendiğinde öğretmenlerin (%14) okulların bulunmuş olduğu çevrenin sosyo-kültürel ve ekonomik yapılarının farklı olması, sosyal faaliyetlerin eksikliği okulun eğitim ve öğretim ortamını olumsuz bir şekilde etkilediğini, bu yüzden okul çevresinin sosyal ve kültürel çevre bakımından zengin olması okullarda meydana gelen disiplin olaylarını azaltmada etkili olacağını düşünmektedirler. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Belli bir refah düzeyine ulaşmış, kendini ifade edebilme özgürlüğüne sahip, kültüre, sanata ve bilime yeterince öncelik veren toplumlarda bu tip sorunların etkisi azalır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 3)

...Öğrencilerim bir takım spor vb. sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak denetimli mekânların olması gerekiyor. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

Tablo 4.10 incelendiğinde öğretmenlerin (%14) okulun bulunduğu toplumlarda yani okulun çevresinde yaşayan insanların davranışları öğrenciler üzerinde olumlu ve olumsuz etkiye neden olduklarından okullarda meydana gelen disiplin olaylarının azalmasında veya önlenmesinde duyalı bir çevreye ihtiyaç duyulduğunu düşünmektedirler. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Okul çevresi disiplin olaylarını etkilemektedir. Eğitim okuldan önce çevreden başlamaktadır. Okul çevresi bu konuda oldukça hassas ve duyarlı olmalıdır. Okulun bulunduğu çevrede yaşayan mahalle sakinlerinin öğrenciler üzerinde olumlu yönde etki edecek davranışlar sergilemeleri ve öğrencilerin yapmış olduğu istenmeyen davranışlarına yönelik olumlu tavır alacak kişilerin bulunması okullardaki disiplin olaylarının önlenmesinde çok etkili olacaktır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 14)

...Okulun bulunduğu mevki çok önemlidir. Okul çevresi sakin ya da tenha olmamalıdır. Okul çevresinde öğrenciyi disiplin suçlarına sürükleyecek, okuldan ve derslerinde uzaklaştıracak tütün, alkol satan vb. kuruluşlar kesinlikle olmamalıdır. Okul çevresi bilinçli olmalı. Okul çevresinde ikamet eden kişiler öğrencilerde olumsuz davranışlar görüldüğünde müdahale etmeli, öğrenciyi uyarmalı, okul yönetimine bilgi vermelidir ayrıca okulu ve her öğrenciyi kendi çocukları gibi sahiplenmelidirler. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu araştırma kapsamında okullarda yaşanan disiplin olaylarının temelinde ailenin katkısının olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın sekizinci alt problemi “Okullarında yaşanan disiplin olaylarının önlenmesinde ailenin katkıları neler olmalıdır?” biçiminde oluşturulmuştu. Bu alt probleme ait bulguları belirlemek amacıyla katılımcılara, “Okulunuzda yaşanan disiplin olaylarının temelinde ailenin bir katkısı var mıdır?” sorusu sorulmuştur. Elde edilen veriler analiz edilmiş ve ilgili temalar çıkartılmıştır. Elde edilen temalara ait bilgiler Tablo 4,11.’de verilmektedir.

Tablo 4,11. Okullardaki Disiplin Olaylarının Meydana Gelmesinde Ailenin Etkisine İlişkin Temalar

Temalar	F	%	Katılımcılar(K)
Ailenin Etkisi Vardır	16	87,5	K9, K7, K10, K4, K1, K13, K5, K16, K14, K15, K6, K12, K2, K3, K11, K8
Ailenin Etkisi Yoktur	0	0	
Toplam	16	%100	

Tablo 4.11 incelendiğinde 16 öğretmenin (%100) eğitim ilk önce ailede başladığını ailenin tutum ve davranışları sağlıklı bir bireyin yetişmesini doğrudan etkilediğini ve aile

faktörünün okullarında disiplin olaylarının meydana gelmesinde etkisinin olduğu görüşüne sahip oldukları görülmektedir. “Okulunuzda yaşanan disiplin olaylarının meydana gelmesinde ailenin bir etkisi var mıdır?” sorusuna, “ailenin etkisi vardır” cevabı veren 16 öğretmene “okulunuzda meydana gelen disiplin olaylarının önleminde aile nasıl bir rol almalıdır?” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen veriler analiz edilmiş ve ilgili temalar çıkartılmıştır. Elde edilen temalara ait bilgiler Tablo 4.12’de yer verilmektedir.

Tablo 4.12. *Okullarda Disiplin Olaylarının Önlenmesinde Ailenin Rolüne İlişkin Temalar*

Temalar	F	%	Katılımcılar(K)
Ailenin Okul ile İşbirliği	4	25	K12, K2, K7, K6
Ailenin Yaşantısı	6	37,5	K14, K11, K9, K16, K8, K13
Ailenin Eğitim Anlayışı	6	37,5	K10, K3, K4, K5, K15, K1
Toplam	16	%100	

Katılımcılardan alınan cevaplar ve Tablo 4.12.’de oluşan temalar bir bütün olarak incelendiğinde, okullardaki disiplin olaylarının önlenmesinde ailenin rolü nedir? Sorusuna ilişkin cevaplar; ailenin okul ile işbirliği ($f=4$), ailenin yaşantısı ($f=6$) ve ailenin eğitim anlayışı ($f=6$) alt temalarında ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.12 incelendiğinde 4 öğretmenin (%25) okullarında meydana gelen disiplin olayların önlenmesinde aile ve okul ilişkilerinin etkili olduğu, okul ile işbirliği içinde olmayan ailelerin çocuklarının okullardaki başarısının düşük olacağını ve olumsuz davranış sergileme oranının yüksek olacağını düşünmektedirler. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Ailenin devamlı okulla işbirliği içinde olması gerektiğini düşünüyorum. Okulumuz mesleki eğitim veren bir kurum olduğundan dolayı tüm yükü okulun üzerine bırakmaktadır. Okul ile işbirliği içinde olan ailelerin çocuklarının olumsuz davranışlarında azalma olacağına inanıyorum. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 7)

...Aile okul ve öğretmen ile işbirliği içinde olarak eğitim ve öğretimin en iyi şekilde yürütülmesinde yardımcı olmalıdırlar. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 2)

...Aile okul ile sürekli iletişim içerisinde olarak çocuğunu kontrol altında tutmalıdır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 6)

Tablo 4.12 incelendiğinde 6 öğretmenin (%37,5) aile ortamında geçen olumlu ya da olumsuz tüm yaşantıların okul ortamına taşındığını ve okullarda disiplin olaylarının meydana gelmesinde aile yaşantısının etkili olduğu görüşünü savunmaktadırlar. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Disiplin olaylarının meydana gelmesinde bence aile en önemli faktördür. Daha önce görev yapmış olduğum bir okulda aile içi şiddet gören bir öğrencimin bu olumsuz yaşantısını okula yansıtarak diğer öğrencilere şiddet eğiliminde bulunmuştu. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 9)

...Parçalanmış aile çocukları aynı zamanda okula olumsuz etki etmektedirler. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 11)

...Aile en önemli etkidir. Ailenin kendi içerisindeki tavrı, çocuğuna ilgisi ve yaklaşımı çocuğun ilerideki davranışlarını tamamen etkilemektedir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 14)

Tablo 4.12 incelendiğinde 6 öğretmenin (%37,5) eğitim ve öğretimde ailelerin etkisinin çok önemli olduğunu, ailenin eğitime bakış açısı ile çocuğun da bakış açısının aynı olacağını bu yüzden de ailenin eğitim anlayışının okullardaki disiplin olaylarının azalmasını da önemli bir etkiye sahip olacağını düşünmektedirler. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir;

...Meslek liseleri artık üretime ve faaliyete geçti, artık olumsuz bir durumda değildir. Ailenin mesleki okullara olan ön yargıları öğrencileri olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Aile eğitim konusunda bilgilendirilmelidir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 1)

...Okullarda eğitim ve öğretim tek başına yeterli değildir. Burada aileye çok önem düşmektedir. Okumayı seven bir ailenin çocuğu da mutlaka okumayı sevecekti. Eğitimin başarılı bir şekilde sürdüğü ortamlarda disiplin olayları da giderek azalacaktır. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 15)

...Dinleme, okuma becerisine sahip aile bireylerinin oluşturduğu yapıda olumlu bireyleri yetiştir. (Görüşme Kaydı: Öğretmen 3)

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde; araştırmanın alt problemlerine ait toplanan verilerin yapılan analizleri sonucunda elde edilen bulgulardan yola çıkılarak tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın amacı; Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yaşanan disiplin olayları ve önlemlerine yönelik öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Bu kapsamda 16 öğretmen ile görüşme yapılmış ve elde edilen verilerin analizleri yapılarak sonuca ulaşılmıştır.

Araştırmanın sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun yani 13 öğretmen (%81) görev yapmış oldukları okullarda disiplin olayları ile karşılaşmış oldukları anlaşılmıştır.

Araştırmanın katılımcıların okullarında meydana gelen disiplin olayları karşısında uyguladığı çözüm yollarına ilişkin sonuçlarına göre, katılımcıların okullarda meydana gelen disiplin olayları karşısında öğrenciyi kazanmak ve öğrencide davranış değişikliği oluşturmak için öncelikle bireysel görüşmeler yaptıkları anlaşılmıştır. Fakat bireysel görüşmelerin önemli bir yaklaşım olduğu ama tek başına yeterli olamayacağını, bu sebepten dolayı okullarda meydana gelen disiplin olayları karşısında diğer çözüm yollarının da uygulanmasının gerektiği sonucu ile karşılaşmıştır. Okullarda meydana gelen disiplin olaylarının çözümünde ve önleminde ailelerden ve yöneticilerden destek beklenildiği ve ailelerin eğitim alması gerektiği ulaşılan diğer bir sonuçtur. Örneğin, Akar (2018) araştırmanın sonucunda, okullardaki disiplin olaylarını önlemek için okullarda yapılacak olan çalışmaların tek başına yeterli olamayacağı görülmektedir. Bu yüzden öğrenciler üzerinde büyük etkisi olan ailelerin desteğinin alınması şart olduğunu, aileler ile iletişimin sıkı tutulması gerektiğini, ailelerin çocukları hakkında her konuda bilgilendirilmesi gerektiği ve ailelerle yapılacak toplantıların okullarda meydana gelen disiplin olaylarını önlemede etkili olacağı sonuçları araştırmanın sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Bazı disiplin olaylarının boyutları, öğretmenler tarafından üstesinden gelemeyeceği kadar büyük olabilir. Böyle durumlarda öğretmenin okul yöneticileri, aile ve okul psikolojik danışmanları ile işbirliği yapması gerekir.

Araştırmanın okullarda yaşanan disiplin olaylarının çözümünde okul rehberlik servisinin etkililiğine ilişkin sonuçlarına göre, okul rehberlik servisinin öğrencileri çok fazla tanımadığı, rehberlik servisinin öğrencileri yakından tanıyabileceği, daha sağlıklı görüşmeler yapacağı ortamın okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından sağlanması gerektiği anlaşılmıştır. Okullarda meydana gelen disiplin olaylarının çözümünde okul rehberlik servislerinin tek başına yeterli olmadığı, diğer okul paydaşların(aile, okul yöneticileri, öğretmen, okul çevresi vb.) katkısının olması gerektiği düşüncesi ortaya çıkmaktadır.

Araştırmanın okullarda yaşanan disiplin olaylarının ve olumsuz davranışların meydana gelmesindeki etkenlere ilişkin sonuçlarına göre; okul içi ve okul dışından kaynaklanan olumsuz davranışların nedenlerine ilişkin kodlar incelendiğinde anne ve babaların birçok sebepten dolayı çocuklarına fazla vakit ayırmaması özellikle beraber etkinlikler yapmaması ailelerin ilgisizlik nedenleri olarak görülmektedir. Ailenin ilgisizliği öğrencilerde istenmeyen davranışların oluşmasına neden oluşturabilir. Parçalanmış ya da boşanmış ailelerin çocuklarında sevgi eksikliği oluşabilir. Günümüz teknolojisinde en büyük sorunlardan biride sosyal medya kullanımına ayrılan zamanın aşırı bir şekilde artması öğrencilerin sosyal ilişkilerine zarar verebilmektedir. Sonuç olarak sosyal medya ve kitle iletişim araçlarının amacı doğrultusunda, bilinçli bir şekilde kullanılması sağlanmalıdır. Okul çağındaki çocukların sosyal medya ve kitle iletişim araçlarına bağımlı olmaması için aile bireylerinin bu konuda gerekli tedbirleri alması gerekmektedir. Ekonomik durumu yetersiz olan öğrenciler sosyal alandan uzak durma davranışı gösterebilirler.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerine karşı oluşan olumsuz algı ve tutumların öğrencileri de olumsuz etkileyerek okullardaki başarı seviyelerinin düşmesine ve okullarda olumsuz davranışlarının meydana gelmesine sebep olmaktadır. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerine karşı oluşan olumsuz algı ve tutumların oluşmasındaki en büyük etkinin, ailelerin çocuklarının üniversitelere diğer liselerdeki gibi gidemeyeceğini düşünmeleridir. Örneğin, Atmaca (2019) araştırması sonucunda; okullara karşı olumsuz algının, anti sosyal davranışlar ve okul ile yabancılaşma arasında orta düzeyde bir ilişkinin söz konusu olduğunu ve anti sosyal davranışların doğrudan suç eğilimini yordama düzeyi ise oldukça yüksek düzeyde olduğunu saptanmıştır.

Araştırmanın okullarda meydana gelen disiplin olaylarının nedenlerine ilişkin ulaştığı sonuçlara birçok araştırmada destek vermektedir. Öğrencilerin hedefinin olmayışı, derslerine olan ilgilerinin az olması okulundaki başarıyı etkileyerek öğrencileri istenmeyen davranışlara yönlendirebilir. Örneğin Köktaş (2003), ebeveynlerin boşanmış olması ve ekonomik sıkıntılar gibi etkenlerin çocuklarda hem ruhsal hem de fiziksel rahatsızlıkların ortaya çıkması yanında, yeteneklerinin gelişmesine de olumsuz bir etki ettiğini belirtmektedir. Tor (2003) çalışmasının sonucunda, okullarda meydana gelen disiplin olaylarının nedenlerini; öğrencinin içinde bulunduğu olumsuz durumların onun gelişimini ve davranışlarını etkilemesi, öğrencinin gereksinimlerini karşılayamaması, istediği gibi bir evde oturamaması ve her hangi bir arkadaş ortamına dahil olamamasından kaynaklandığı sonucuna varması, araştırmanın sonuçlarını tam anlamıyla desteklemektedir.

Araştırmanın sonucunda görüşmeye katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun okullarında meydana gelen disiplin olaylarının okul eğitim sürecini etkilediğini düşünmektedirler. Okulda bir disiplin olayı varsa bu disiplin dışı davranışlar öğrenciler arasında yayılma etkisine neden olabilir. Olumsuz davranış sergilemeyen öğrenciler dahi, yayılma etkisi ile olumsuz davranışları rol ve örnek alarak okulun iklimini olumsuz bir şekilde etkileyebilirler.

Araştırmanın okullarda yaşanan disiplin olaylarının nasıl önlenebileceğine ilişkin sonuçlarına göre, disiplin olaylarının önlenmesinde en fazla okul-aile işbirliğinin faydalı olacağını düşünmektedirler. Bu düşünceye sahip olmalarının sebebi, velilerin çocuklarına karşı ilgisiz olması olabilir. Disiplin olaylarının önlenmesinde yapılması gereken yöntemlerden birinin de öğrencilerin bireysel özelliklerinin tanınmasının faydalı olacağını ve her öğrencinin tek ve özel olduğunu, öğrencilerin temel gelişimlerinin sağlanarak sahip oldukları özellikleri olumlu yöne aktararak olumlu davranışlar sergileyeceklerini düşünmeleridir. Pehlivan ve Demirtaş (2019) çalışmalarının sonucunda, okullarda meydana gelen problemlerle ilgili olarak aile bilgilendirilmelerinin, okul-aile ilişkisinin güçlendirilmesinin, ailelerin okulla bağının koparılmamasının sonucuna varması, araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Araştırmanın sonucuna göre, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde “Millî Eğitim Bakanlığı, Eğitim Kurumları, Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği” doğrultusunda uygulanan “Meslek Lisesi Öğrencileri Ailelerimizle Buluşuyor” projesi kapsamında; öğrencilerimizin zamanlarını daha verimli geçirmelerini sağlayarak, onları istenmeyen ortamlardan uzaklaştırarak ve yanlış arkadaş seçimlerinin önüne geçilerek okullarda meydana

gelebilecek disiplin olaylarının önlenmesi hedeflenmiştir. Okullarda uygulanan bu ve bunun gibi sosyal projeler sayesinde okullardaki akademik ve sosyal başarılarının artacağı, öğrencilerin okul devamsızlıklarının ve olumsuz davranışlarının azalacağı düşünülmektedir. Ayrıca okullarda kitap okuma alışkanlığını arttıracak projelere yer verilmesi öğrencilerin stresli ortamlar ve durumlar karşısında vereceği tepkilerin daha sağlıklı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın okullarda yaşanan disiplin olayları karşısında uygulanan yaklaşımlara ilişkin sonuçlarına göre, okul yöneticileri okullarında meydana gelen disiplin olayları karşısında farklı yöntem ve teknik uygulamaktadırlar. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre, okul yöneticilerinin okullarında meydana gelen disiplin olayları karşısındaki uyguladıkları yöntem ve tekniklerin; Önleyici, Destekleyici, Düzeltici ve Tutarsız yaklaşım temalarında yer aldığı görülmektedir. Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin, okullarında meydana gelen disiplin olayları karşısında sırasıyla önleyici, destekleyici ve düzeltici yaklaşımın etkili olabileceğini düşündükleri görülmektedir.

Okullarda okulun amaçlarının uygun şekilde yürütülmesinden sorumlu kişi okul yöneticileridir. Okuldaki eğitim ve öğretim sürecinin sorumlusu olan okul müdürleri ve yardımcıları bu sürecin olumsuz bir şekilde etkilenmemesi için meydana gelen olaylara karşı müdahalede farklı yaklaşımlar sergileyebilmektedirler. Yapılan bir araştırmada disiplin olaylarının meydana gelmesinde ve oluşmasında okul yöneticilerinin tutumunun da etkili olacağı sonucuna da varılmıştır (Öz ve Sadık, 2015, s.151-189).

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, okul yöneticilerinin okullarında meydana gelecek disiplin olaylarının önlenmesinde, okul aile ilişkisine önem vererek, “Meslek Lisesi Öğrencileri Ailelerimizle Buluşuyor” projesi kapsamında aile ziyaretleri düzenleyerek, sosyal-kültürel faaliyetler ve öğrencilerin de aktif olarak katılacağı projeler düzenleyerek okullarında önleyici disiplin yaklaşımı sergiledikleri belirlenmiştir.

Okulda meydana gelen disiplin problemlerine karşı okul yöneticileri okul ve veli iletişimini güçlendirerek, sosyal ve sportif etkinlikler düzenleyip öğrencilerin katılımını sağlayarak, problemler ortaya çıkmadan önce gerekli önlemleri alarak, ayın öğrencisi vb. uygulamalar ile öğrencileri motive ederek, olumlu davranış sergileyen öğrencileri ödüllendirerek önleyici disiplin yaklaşımını benimsediklerini belirtmişlerdir. Pehlivan ve Demirtaş (2019) çalışmalarının sonucunda, bu araştırma ile “Önleyici Disiplin Yaklaşımı”

temasına uygun görüşlerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bu yaklaşımının benimsenmesi araştırmayı desteklemektedir.

Okul yönetimi, disiplin olaylarının önlenmesinde okul rehberlik servisi ve öğretmenlerle iletişime geçerek ve onların desteğini alarak, istenmeyen davranış sergileyen öğrencilere farklı sorumluluklar vererek destekleyici disiplin yaklaşımı, velileri bilgilendirerek, öğrenciyi disiplin kuruluna sevk ederek ve ceza vererek düzeltici disiplin yaklaşımı, ayrıca okulda meydana gelen disiplin olayları karşısında tüm öğrencilere eşit davranılması gerektiğini, kuralların tüm öğrenciler için geçerli olduğunu düşünmeden ya da farkına varmadan hareket ederek tutarsız disiplin yaklaşımı sergiledikleri ulaşılan diğer sonuçlardır.

Etkili bir okul yönetiminde cezaya yer verilmemelidir. İstenmeyen bir davranış sergileyen öğrenciye verilecek olan ceza davranışı zayıflatacaktır ya da belli bir süre için durduracaktır. Öğrenci üzerindeki ceza baskısının ortadan kalkması ile istenmeyen davranış aynen tekrar edecektir. Ceza, davranış değişikliğine neden olmayacaktır başka bir deyişle olumsuz bir davranışı olumlu yönde değiştirmeyecektir. İstenmeyen öğrenci davranışlarını önlemek için okul yöneticileri ceza yöntemine sık sık başvurmaktadırlar. Ceza, öğrenciler üzerinde birçok olumsuz etki bırakmaktadır. Öğrencinin almış olduğu ceza öğrenciyi istenmedik davranışlara itmekte ya da içine kapanık birisi olmasına neden olmaktadır. Öğrenciye verilecek olan ceza ile bir dizi sorunların ortadan kaldırılacağını düşünmek, cezanın ile beraber gelecek birçok sorunun görülmesini de engelleyecektir.

Araştırmanın okullardaki disiplin olaylarının meydana gelmesinde okul çevresinin etkisinin olup olmamasına ilişkin sonuçlara göre, okullarda disiplin olaylarının meydana gelmesinde veya azalmasında okulların bulunduğu toplumsal ve çevresel koşulların etkili olduğu görüşünü ortaya çıkmıştır. Öğretmenlere göre okulların bulunmuş olduğu çevrede öğrencileri olumsuz şekilde etkileyecek faaliyetlere yer verilmesinin öğrencilerin olumsuz davranışlar sergilemesine neden olacağından dolayı okullar için güvenli çevrenin önemini savundukları görülmüştür

Araştırmanın diğer bir sonucuna göre, okulun bulunduğu toplumlarda yani okulun çevresinde yaşayan insanların davranışları öğrenciler üzerinde olumlu ve olumsuz etkiye neden olacağından, okullarda meydana gelen disiplin olaylarının azalmasında veya önlenmesinde duyalı bir çevreye ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın okullardaki disiplin olaylarının meydana gelmesinde ailenin etkisinin olup olmamasına ilişkin sonuçlara göre, eğitim ilk önce ailede başladığı, ailenin tutum ve davranışları sağlıklı bir bireyin yetişmesini doğrudan etkilediği ve aile faktörünün okullarındaki disiplin olaylarının meydana gelmesinde etkisinin olduğu düşünülmektedir. Okullarda meydana gelen disiplin olayların önlenmesinde aile ve okul ilişkilerinin etkili olduğu, okul ile işbirliği içinde olmayan ailelerin çocuklarının okullardaki başarısının düşük olduğu ve olumsuz davranış sergileme oranının yüksek olduğu düşünülmektedirler.

Araştırmanın diğer bir sonucuna göre, eğitim ve öğretimde ailelerin etkisinin çok önemli olduğunu, ailenin eğitime bakış açısı ile çocuğun da bakış açısının aynı olacağını bu yüzden de ailenin eğitim anlayışının okullardaki disiplin olaylarının azalmasını da önemli bir etkiye sahip olacağı düşünülmektedirler. Örneğin Çelik ve Ereskici (2008) çalışmasının sonucunda, ailenin öğrencisine gösterdiği ilgi seviyesi azaldıkça; okulda arkadaşları ile kavga etmekten kaçınmama, okula kesici alet getirilmesine daha olumlu bakma, öğretmenlerine karşı olumsuz davranışlarda bulunma ve okuldan kaçma gibi eğilimlerde artışların olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma sonucu ile yapılan araştırmanın sonuçlarını tam anlamıyla desteklemektedir.

Araştırmada elde edilen genel sonuçlara göre: okullarda meydana gelen disiplin olaylarının çözümünde okul rehberlik servilerinin etkili olduğu, okullardaki disiplin olaylarının meydana gelmesinde öğrencinin kendi yaşantısının, aile ve arkadaş ortamının, okul çevresel faktörlerinin, öğrenci ve ailelerin mesleki okullara karşı olumsuz algı ve tutumlarının, sosyal medya ve kitle iletişim araçlarının olumsuz kullanımının etkisi olduğu anlaşılmıştır. Okullarda meydana gelen disiplin olayları eğitim sürecini ve diğer öğrencileri de olumsuz bir şekilde etkilediği, okullarda meydana gelen disiplin olaylarının önlenmesinde okul yöneticilerine, öğretmenlere, okul rehberlik servisine, okul çevresine, aile ve diğer paydaşlara önemli görevlerinin düştüğü ulaşılan diğer sonuçlardır.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırmanın sonuçlarına dayanarak, uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

5.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler

1. Okullarda, okul çevresinden kaynaklanacak olan disiplin olaylarının önlenmesi için okul yöneticileri güvenlik birimleri ile ortak hareket ederek okul çevresinin

risk haritası çıkartılmalı ve okul çevresi hakkında gerekli bilgiler elde edilmelidir. Elde edilen bilgiler aile, öğretmen ve öğrencilerle paylaşılmalıdır.

2. Okulda meydana gelen disiplin olayları karşısında, öğretmenlerin ve okul yöneticilerin yapması gereken ilk iş; sorunu anlamak olmalıdır.
3. Okul yöneticileri, okullarda meydana gelen disiplin olaylarında istenmeyen davranış sergileyen tüm öğrencilere karşı uygulanacak olan yaklaşımlarda tutarlı olmalıdır.
4. Aileler, mesleki okullarda eğitim gören çocuklarının üniversitelerin her hangi bir bölüme gitmelerinde zorlanacaklarını düşünmektedirler. Bu algıyı ortadan kaldırmak için okul yöneticileri, rehberlik servisi ve öğretmenler tarafından velilere mesleki ve teknik eğitimin amacı, avantajları ve öncelikleri konusunda bilgilendirmeler yapılmalı, meslek liselerinden mezun olan öğrencilerden üniversitelerde okuyanları, kendi alanında mesleğini icra edenleri okullara davet edip öğrencilerin ve ailelilerin katılacağı kariyer günleri düzenlenmelidir. Ayrıca, öğrencilerin alan ve dallarında yapmış oldukları çalışmaları, kazanımları yerinde tanımak için de belirli günlerde meslek liselerini tanıtıcı mesleki etkinlik projelerine yer verilmelidir.
5. Öğrencilerin okula bağlılığını arttıracak sosyal-kültürel faaliyetlere ve mesleki etkinliklere (mesleki gezi, proje vb.) ağırlık verilmelidir.
6. “Meslek Lisesi Öğrencileri Ailelerimizle Buluşuyor” projesinin uygulanmasında ve yürütülmesinde, okulda görev yapan tüm öğretmenlerin katılımı sağlanarak projenin kapsamı genişletilmelidir.
7. Okullardaki disiplin olaylarının önlenmesi için okul içinde yapılacak olan çalışmaların tek başına yeterli olamayacağı görülmektedir. Bunun için öğrenciler üzerinde büyük etkisi olacak olan ailelerin desteğinin alınması şarttır. Bu sebeple öğrencilerin aileleri ile iletişimin sıkı tutulmalıdır. Aileler belli aralıklarla okullara davet edilerek okul yöneticileri, rehberlik servisi ve sınıf/şube rehber öğretmenleri tarafından öğrencilerin okuldaki başarı ve davranışları konusunda bilgilendirilmeler verilmelidir. Ayrıca yapılacak toplantılarla okul olarak ailelerden beklentiler açıklanmalıdır.
8. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde olumsuz davranış sergileyen öğrenciler “Meslek Lisesi Öğrencileri Ailelerimizle Buluşuyor” projesi kapsamında proje ekibi ile birlikte görev almalıdır ya da olumsuz davranış sergileyen öğrencinin ailesi proje ekibi ile birlikte ziyaret edilmelidir.

9. Mesleki okulların, çevre ortaokullara yapacakları okul tanıtım gezilerinde meslek öğretmenlerinin yanında özellikle istenmeyen davranış sergileyen öğrencilerin dâhil edilmesi bu öğrencileri kazanmak adına önemli bir adım olacaktır.
10. Okullarda disiplin olaylarına karışan öğrencilere anında ceza vermek yerine, öğrenciyi kazanmak adına, yapılan eylemin sonucuna göre ödül ve disiplin kurulu ve onur kurulunun yapacağı ortak çalışma ile öğrenciye olumlu katkı sağlayacak toplum hizmeti verilmeli ve bu konuda aile bilgilendirilmeli, aile ve öğrenci sözleşmesi yapılmalıdır.
11. Sınıf/şube rehber öğretmenleri öğrencilerinin okul rehberlik servisine karşı olumlu bir algı oluşturabilmesi için rehberlik servisini tanıtıcı etkinlikler düzenlemelidir.
12. Okul rehberlik servislerinin öğrencilere daha kolay ulaşabileceği ortamın hem yöneticiler ve hem de öğretmenler tarafından sağlanmalıdır.
13. Bilişim teknolojileri öğretmenleri ile okul rehberlik servisi tarafından öğrenci, aile ve öğretmenlere sosyal medya ve kitle iletişim araçlarının bilinçsiz kullanımı sonucunda meydana gelebilecek olumsuzluklar konusunda eğitimler verilmelidir. Öğrenciler, sosyal medya ve kitle iletişim araçlarını yaratıcı ve araştırmaya dönük kullanması konusunda özendirilmelidir.

5.2.2. Gelecek Çalışmalara Yönelik Öneriler

1- Bu çalışma, Denizli Acıpayam ilçe merkezinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde görev yapan 16 öğretmenle yapılmıştır. Çalışma grubu genişletilerek yeni çalışmalar yapılabilir.

2- Bu çalışma öğretmenlerle yapılmıştır. Benzer çalışmalar yöneticilerle de yapılabilir.

3- Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde meydana gelen disiplin olayları ve önlemlerine yönelik çözüm önerileri hakkında nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yeni çalışmalar yapılabilir.

4- Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde meydana gelen disiplin olayları ve önlemlerine yönelik çözüm önerileri ile ilgili daha özele indirgenen konular seçilerek çalışmalar yapılabilir.

5- Bu çalışma Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri için yapılmıştır. Benzer çalışmalar diğer ortaöğretim kurumları içinde yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ada, S. ve Çetin, M. Ö. (2006). *Eğitim ve öğretim ortamında disiplin nedir?* İstanbul: Nobel Yayınları.
- Akar, N. (2006). *Ortaöğretim kurumlarında karşılaşılan disiplin sorunları ve eğitim yöneticilerinin çözüm yaklaşımları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Alicıgüzel, İ. (1998). *Çağdaş okulda eğitim ve öğretim*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri spss uygulamalı* (6. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Apuhan, R. Ş. (2002). *Etkili öğretmenin temel davranışları*. İstanbul: Timaş Yayıncılık.
- Atmaca, T. (2019). Olumsuz okul tutumu, okula yabancılaşma ve anti-sosyal davranışın ortaöğretim öğrencilerinin suça eğilimini yordama düzeyi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 10(19), 63-86
- Bakış, N. (2006). *Görsel medya ekseninde orta öğretim çağı gençliğinin şiddet eğilimlerinin incelenmesi (İstanbul ili uygulaması)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bilir, A., Kuru, S., ve Tezcan, F. (2007). Muğla ili ortaöğretim okullarında disiplin uygulamalarına ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 21-35.
- Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1996). *Genel Öğretim Metotları*. İstanbul: Öz Eğitim Yayını.
- Celep, C. (2000). *Sınıf yönetimi ve disiplini*. Ankara: Anı Yayınları.
- Çelik, S. ve Ereskici, E. (2008). Meslek liselerindeki öğrencilerin disipline aykırı davranışta bulunma nedenleri (Ankara ili örneği). *Milli Eğitim*, 0(177), 271-293.
- Dedeoğlu, Ö. (2010). *Meslek lisesi öğrencilerinin disipline aykırı davranışta bulunmalarında ailenin etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Eğitim yönetimi forumu. (2016). <http://www.eyuder.org/Download/IcerikDokumanlari/EYFOR5-TAM.pdf#page=122> sayfasından erişilmiştir.
- Erden, M. (2005). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Erden, M. (2001). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Alkim Yayınevi
- Ergün, O. (2020). *Görüşme Teknikleri*. (2020). <https://medium.com/@oktayergun/görüşme-teknikleri-881f03b1cb66> sayfasından erişilmiştir.
- Esen, H. (2006). *İlk ve Ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin kullandıkları disiplin türleri*. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi, Edirne.

- Geylan, R. ve Tonus, H. Z. (2013). *İnsan kaynakları yönetimi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Haskan, Ö., Yıldırım, İ. (2012). Şiddet eğilimi ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 165-177.
- Ili, K. (2013). *Sosyal medya ortam ve araçlarının öğrenci davranışlarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kara, T. ve Özgen, E. (2012). *Sosyal medya akademi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel yaklaşımın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 68-86.
- Kaya, M. (1997). Ailede anne-baba tutumlarının çocuğun kişilik ve benlik gelişimindeki rolü. *OMÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9,193-204.
- Köktaş, K. (2003). *Sınıf yönetimi*. Adana: Nobel Kitabevi.
- Kulaksızoğlu, A. (2000). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayını.
- Ortaöğretim kurumları ödül ve disiplin yönetmeliği. (2019). http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_07/16134512 sayfasından erişilmiştir.
- Mesleki eğitimde temel niteliğin artırılması. (2020). <https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/MeslekiEgitimdeNitelinArtirilmasiCalismaGrubuRaporu.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Meslekî ve teknik eğitim hakkında genel bilgiler. (2020). <http://meslekitanitim.meb.gov.tr/meslekegitim.html> sayfasından erişilmiştir.
- Mesleki ve teknik eğitimin amacı. (2020). <https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/hakkimizda/mesleki-ve-teknik-egitimin-amaci> sayfasından erişilmiştir.
- Nazlı, S. (2001). *Aile danışmanlığı* (2. baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Ortaöğretim kurumları disiplin yönetmeliği. (2019). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18812&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> sayfasından erişilmiştir.
- Öz, E. Z. ve F. Sadık. (2015). Ortaokul öğretmenleri ve öğrencilerinin disiplin problemleri ve baş etme stratejilerine yönelik görüş ve beklentileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(18), 151-189
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özmen, Z. K. (2017). Öğretmenlerin, öğrencilerin istenmeyen davranışlarında kullandıkları başa çıkma yöntemleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 10, 63-86
- Pehlivan, F. ve Demirtaş, H. (2019). Ortaokul ve liselerde yaşanan disiplin problemlerinin çözümüne yönelik yönetsel uygulamalar. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 31-79.

- Sağlam, A. Ç., ve Dönmez, N. (2016) Meslek liselerinde öğrenci devamsızlığının nedenleri ve olası çözüm yollarına ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Sarıkaya, A. (2020). *İmam hatip liselerinde disiplin cezası almış öğrenciler üzerine inceleme*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Sınıfta istenmeyen davranışlar. (2012). <http://zeynepdarcin.blogspot.com/2012/07/sinifta-istenmeyen-avranislarin.html> sayfasından erişilmiştir.
- Şişman, M. (2012). *Eğitim bilimine giriş* (10. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Toprak, A., Eroğlu, A.Y., Binark, F. M., Çomu, T., Senem, B., ve Aygül, E., (2009). Toplumsal paylaşım ağı facebook görülüyorum öyleyse varım. İstanbul: Kalkedon.
- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf yönetimi*. Pegem Atıf İndeksi, 1-454.
- Tor, H. (2003). Çocuğun okul başarısında ailenin rolü. A. M. Sünbül (Ed.), *Eğitime Yeni Bakışlar* içinde (1. Baskı). Ankara: Mikro Yayınları.
- Toytok, E. H. ve Yıldırım M. B. (2018). Meslek liselerinde karşılaşılan disiplin sorunlarının sınıf düzeylerine göre dağılımlarının ve nedenlerinin incelenmesi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 1759-1778.
- Tunç, B., Yıldız, S. Ve Doğan, A. (2015). Meslek liselerinde disiplin sorunları, nedenleri ve çözümü: bir durum analizi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (2), 384-403
- Turan, S. (2014). Sınıf yönetiminin temelleri. M. Şişman ve S. Turan (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (s. 2-17). Ankara: Pegem Akademi.
- Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin görünümü. (2018). https://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/12134429_No1_Turkiyede_Mesleki_ve_Teknik_Egitimin_Gorunumu.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Yıldırım, A., ve Simsek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6.baskı). Ankara: Seckin Yayınlar.
- Yörükoğlu A. (2004). *Gençlik çağı ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar*, İstanbul: Özgür Yayınları
- Yumuşak, G. (2018). Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkma yöntemleri ve bu yöntemlerin etkililiğine ilişkin görüşleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(40), 223-254

EKLER

Ek 1. Görüşme Formu

Değerli Meslektaşım,

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans programındaki proje çalışmama veri toplamak amacıyla hazırlanan ölçek aşağıda yer almaktadır.

Bu araştırmanın genel amacı; Denizli ili Acıpayam ilçe merkezinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde yaşanan disiplin olaylarına ve çözüm yollarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri incelenecektir. Bu araştırmanın diğer bir amacı ise Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde meydana gelen disiplin olaylarına karşı uygulanabilecek çözüm yollarının, okul ödül ve disiplin kurulu kararlarının, onur kurulu, sosyal kulüplerin ve okulda uygulanan aktivite ve diğer uygulamaların katkılarını ve yeterliliklerini gözden geçirmek, öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda veri toplayıp karşılaşılan problemleri ortaya koymak ve problemlere karşı çözüm yolları bulmaktır.

Görüşmeden elde edilecek bilgiler, yalnızca bilimsel çalışma amaçlı kullanılacak olup size ait kişisel bilgiler hiçbir şekilde, yazılı ya da başka bir formda paylaşılmayacaktır.

Yaşar GÜLER
Pamukkale Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi Denetimi Ekonomisi ve
Planlaması Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

Görüşme Formu Soruları:

1. Şuan görev yapmış olduğunuz okulda her hangi bir disiplin olayı ile karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız hangi çözüm yollarını denediniz?
2. Okullarda meydana gelen disiplin olaylarının çözümünde okul rehberlik servisinin etkililiği ne düzeydedir?
3. Okulunuzda yaşanan disiplin olaylarının ve olumsuz davranışların meydana gelmesinde hangi etkenler vardır?
4. Okulunuzda yaşanan disiplin olayları okul eğitim sürecini etkilemekte midir? Evet, ise bu etkilere ilişkin görüşlerinizi açıklar mısınız?
5. Sizce okullarda yaşanan disiplin olaylarının önlenmesi veya azalması için neler yapılabilir? Kimler nasıl yardımcı olabilir?
6. Okulunuzda meydana gelen disiplin olaylarına karşı nasıl yaklaşıyor? Sizce okul yönetimi disiplin olaylarının önlenmesinde nasıl bir yol izlemelidir?
7. Disiplin olaylarının meydana gelmesinde okul çevresel faktörlerin bir etkisi var mıdır? Evet, ise disiplin olaylarını önlemede okul çevresi nasıl olmalıdır? Çevre okula nasıl bir katkıda bulunabilir?
8. Sizce okullarda yaşanan disiplin olaylarının temelinde ailenin bir katkısı var mıdır? Evet, ise okullarda meydana gelen disiplin olaylarının önlenmesinde ya da azalmasında aile nasıl bir rol almalıdır?

Ek 2. İzin Belgesi

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 16605029-44-E.15331622
Konu : Anket Uygulama İzni

22/10/2020

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 14/10/2020 tarih ve 14656 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi (İ.Ö.) Tezsis Yüksek Lisans Programı öğrencisi Yaşar GÜLER, "Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Yaşanan Disiplin Olayları ve Önlemlerine Yönelik Öğretmen Görüşleri" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/ölçek formlarını İlgili yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli ili Acipayam ilçesinde yer alan mesleki ve teknik anadolu liselerinde görev yapan öğretmenlere uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgili yazıları ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde 2020/2021 eğitim-öğretim yılı içinde denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Mahmut OĞUZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
22/10/2020
Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüze Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Hakkı ÜNAL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

M.Akif Ersoy Mah. 29 Ekim Bulv.No:174/1 Merkezefendi/DENİZLİ- Bilgi İçin :H. ERKOÇ-V.H.K.I.-Sefa GELMİŞ-Şef Elektronik Ağ : <http://denizli.meb.gov.tr> - Telefon : (0 258) 2342095
E-posta: ab20@meb.gov.tr -Strateji Şubesi Belgegeçer : (0 258) 2342099

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 552a-968b-3892-86a0-8438 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı:	Yaşar
Soyadı:	GÜLER
Doğum Yeri ve Tarihi	Şereflikoçhisar/ANKARA-1980
Uyruğu	T.C.
İletişim adresi ve e-mail adresi	Çamlık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Acıpayam/DENİZLİ yasarguler06@hotmail.com
Eğitim Bilgileri	
İlköğretim	Zafer İlköğretim Okulu (1987-1992)
Ortaöğretim	Şereflikoçhisar Lisesi(ortaokul kısmı) (1992-1995)
Lise	Şereflikoçhisar Endüstri Meslek Lisesi (1995-1997)
Yükseköğretim(Ön lisans)	Kırıkkale Üniversitesi Kırıkkale Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Programcılığı Bölümü (2000-2002)
Yükseköğretim (Lisans)	Süleyman Demirel Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Bilgisayar Sistemleri Öğretmenliği (2004-2007)
Yükseköğretim (Tezsiz Yüksek Lisans)	Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri ABD, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi(2019-.....)
Mesleki Deneyim	
Kasım, 2008- Aralık, 2010	Patnos Lisesi Patnos/AĞRI
Aralık 2010, Haziran 2014	Van Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi VAN
Haziran 2014-.....	Çamlık Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Acıpayam/DENİZLİ